

**PACTE NACIONAL
PER A LA
INTERCULTURALITAT**
(DOCUMENT MARC PER AL PROCÉS PARTICIPATIU)

10.10.2019

ÍNDEX

1.	ANTECEDENTS	3
1.1.	Per què un pacte?	7
2.	CONTEXT SOCIODEMOGRÀFIC: 43 DADES QUE EXPLIQUEN LA DIVERSITAT A CATALUNYA	9
2.1.	La diversitat ens defineix com a país.....	10
2.2.	La diversitat ha vingut per quedar-se	15
2.3.	La diversitat encara està lligada a la desigualtat.....	22
2.4.	Ens barregem, però encara no ho fem prou	28
3.	LA GESTIÓ DE LA DIVERSITAT A L'EUROPA DEL SEGLE XX.....	33
3.1.	Breu introducció dels models tradicionals.....	33
3.2.	La crisi dels models tradicionals.....	34
4.	DEFINICIÓ I PRINCIPIS RECTORS DE LA PERSPECTIVA INTERCULTURAL.....	36
4.1.	Igualtat	36
4.2.	Coneixement i reconeixement de la diversitat	37
4.3.	Interacció positiva	38
4.4.	Igualtat, diversitat i interacció per generar sentit de pertinença	39
5.	EL PACTE NACIONAL PER A LA INTERCULTURALITAT	40
5.1.	Com ho farem?.....	40
5.1.1.	Sessions territorials. Octubre i novembre del 2019	40
5.1.2.	Sessions de debat sectorial. Gener-setembre del 2020	41
5.1.3.	Ciutadania i autoparticipació. 2019 - setembre del 2020	41
5.2.	Compromisos de país per a la interculturalitat.....	42
5.3.	Els compromisos per a la interculturalitat del territori, les entitats, etcètera	56

1. ANTECEDENTS

Conviure en la diversitat és un dels grans reptes de les societats democràtiques actuals. Ser una societat cohesionada i diversa al mateix temps és possible i desitjable alhora. En les societats democràtiques, respectar la pluralitat no és tan sols un element clau per enfortir-ne el desenvolupament i l'estabilitat, sinó que també és una qüestió de legalitat, principis i valors constitutius. Garantir la cohesió social suposa assumir l'existència de diferències i el compromís que aquestes diferències no derivin en desigualtats. Reconèixer socialment el valor de la diversitat és un requisit necessari per a un diàleg intercultural que gestioni les demandes diferents, i sovint contraposades, dels diferents grups socials.

En aquest document s'entén la diversitat en un sentit ampli, que engloba els diferents vectors d'identificació de les persones com són, entre d'altres, l'origen, les creences i les conviccions, la identitat sexual i de gènere, la classe social, les capacitats funcionals o el sentit de pertinença ètnic o cultural, amb un enfocament interseccional que contempla la presència i la interacció d'aquestes dimensions en cada persona.

Quan es parla de diversitat cultural es fa al·lusió a persones amb identificacions o sentits de pertinença culturals diversos. Malgrat que sovint es vincula aquesta diversitat a la presència en una societat de persones de diferents orígens geogràfics, el cert és que també hi ha d'altres factors que l'expliquen, com la presència de persones autòctones però amb origen familiar estranger o l'existència de minories amb una llarga presència històrica al país, com és el cas del poble gitano, tant a Catalunya com a la resta del continent europeu.

L'interculturalisme¹ és una perspectiva, un model de construcció social que posa el focus en la creació conjunta. Així doncs, l'interculturalisme es pot definir com una transformació comunitària de la societat, en què intervenen les persones de tots els orígens, bagatges culturals o identificacions per constituir una societat més cohesionada, que respecti, conegui i reconegui tota la diversitat que la forma i que sigui capaç de generar, alhora, un sentit de pertinença comú compartit per totes les persones que en són membres i una identitat específica que s'expressi en el context global de les societats humanes.

Més enllà d'una construcció acadèmica, l'interculturalisme ha estat i és una referència en el

¹ Cal distingir entre interculturalitat i interculturalisme i també entre aquests dos conceptes i el concepte de diàleg intercultural, ja que, tot i que comparteixen la mateixa arrel, els tres termes aporten significats diferents. La interculturalitat és un fet, una situació, que expressa l'estat d'una societat en la qual existeixen, participen, s'expressen o competeixen diferents cultures, corresponents a diferents grups socials, ja siguin majoritaris o minoritaris. De facto, la interculturalitat i la multiculturalitat podrien ser termes intercanviables per descriure aquesta situació. En canvi, l'interculturalisme és una mirada, una perspectiva per a l'abordatge de la realitat, una estratègia de transformació social que es diferencia del multiculturalisme, entre d'altres trets, per la potenciació de la interacció positiva entre els membres dels grups socials i la gestió de les problemàtiques derivades de la convivència entre aquests grups a través de l'assoliment d'un consens social expressat en forma de cultura pública comuna. Finalment, el diàleg intercultural s'entén com un procés establert entre cultures diferents, que es pot donar tant en el marc d'una societat multicultural o intercultural com entre societats homogènies diferents, amb independència de quina sigui l'estratègia d'abordatge de la gestió de la diversitat.

desenvolupament de polítiques en l'àmbit de la diversitat, des de les primeres experiències al Canadà i al Quebec. A Europa hi ha hagut manifestacions clares els darrers anys: a la conferència ministerial de Potsdam del maig del 2007, es va confirmar la importància del diàleg intercultural com a instrument de promoció per a la integració de ciutadania de diferents orígens, cultures i religions, i per lluitar contra el racisme i l'extremisme. Més tard, a les conclusions de la conferència ministerial celebrada a Vichy els dies 3 i 4 novembre del 2008 es destacava la importància de les polítiques d'integració per garantir la cohesió social i l'enriquiment mutu per als diferents països de la Unió Europea. El diàleg intercultural esdevenia així un instrument per lluitar activament contra el racisme, la xenofòbia, la discriminació i l'aïllament de les persones immigrades.

A la Declaració de Saragossa del 2010, els estats membres de la Unió Europea recordaven que és essencial incorporar les qüestions vinculades a la integració en tots els àmbits d'actuació pertinents, garantint la cooperació i la coordinació entre els diferents àmbits governamentals i de l'administració pública (europeu, nacional, regional i local). En la mateixa declaració, apuntaven la necessitat d'impulsar el diàleg intercultural per promoure la diversitat cultural i la cohesió social, especialment a les ciutats i els barris d'arreu d'Europa.

D'altra banda, a principis del 2015, el Comitè de Ministres del Consell d'Europa va aprovar una recomanació sobre la integració intercultural que requeria als estats membres que prenguessin nota del model d'integració intercultural aplicat en diferents ciutats a través del projecte Intercultural Cities del mateix Consell d'Europa. Aquesta recomanació demanava als estats membres que difonguessin aquest model intercultural i les eines desenvolupades en el marc d'Intercultural Cities entre les autoritats locals i regionals dels seus territoris, alhora que els recomanava tenir en compte aquest model urbà d'integració intercultural a l'hora de desenvolupar i revisar polítiques nacionals d'integració de les persones migrants. Tal com assenyalava el Comitè de Ministres, l'enfocament d'integració intercultural es basa en els instruments i les normes en matèria de diversitat cultural que ha anat desenvolupant el Consell d'Europa, especialment en àmbits com la protecció de les cultures minoritàries, el multilingüisme, l'educació intercultural, la lluita contra el racisme i la xenofòbia, el paper dels mitjans de comunicació en el foment d'una cultura de la tolerància, la interacció entre les persones migrants i les societats receptores i la competència intercultural tant de la ciutadania com dels serveis públics.

Si bé els recents processos d'immigració n'han ressaltat la vigència, la diversitat no és un fet nou a les societats europees. Les nostres societats no han estat mai societats monolítiques, culturalment homogènies; al contrari, han tingut una llarguíssima història de diversitat. Des de les diferents minories religioses —jueves, musulmanes o de les diferents confessions cristianes— fins a la presència secular del poble gitano, passant per les nombroses minories culturals i lingüístiques que han esquitxat Europa de punta a punta —des dels pobles cèltics a la façana atlàntica al complexíssim mosaic dels Balcans—, la diversitat ha estat una variable fonamental en les relacions entre els grups socials majoritaris i minoritaris, la història de la qual, amb més errors que encerts, pot representar una valuosa font d'aprenentatges a l'hora d'abordar aquesta qüestió en l'Europa del segle XXI.

Així doncs, en l'àmbit europeu també s'han adoptat recentment posicionaments que busquen la inclusió i el reconeixement dels grups socials minoritaris. Per exemple, en relació amb el poble gitano, el Parlament Europeu va publicar l'any 2015 una resolució en la qual reconeixia per primera vegada la necessitat de combatre l'antigitanisme a Europa i commemorar el genocidi del poble gitano durant la Segona Guerra Mundial. Dos anys després, el 2017, un informe del Parlament Europeu presentat per l'eurodiputada gitana Soraya Post va exposar la situació del poble gitano a la Unió en relació amb els drets fonamentals, fent de nou una al·lusió concreta a la necessitat de combatre l'antigitanisme. Més recentment, l'any 2019, el ple de l'Eurocambra ha aprovat una resolució sobre la necessitat de reforçar el Marc Europeu d'Estratègies Nacionals d'Inclusió de la Població Gitana per al període posterior al 2020 i intensificar la lluita contra l'antigitanisme. En aquest sentit, és necessari destacar que Catalunya, a través del Programa del Poble Gitano i de la Innovació Social, ha iniciat la redacció d'una llei específica per erradicar l'antigitanisme. Aquesta llei està sent elaborada conjuntament amb la societat civil gitana. Catalunya es converteix així en l'únic govern estatal, regional o local d'Europa que elabora una llei específica per combatre l'antigitanisme.

A Catalunya, i des del 1991, les diferents accions i polítiques que s'han desenvolupat per part de la Generalitat de Catalunya han posat en relleu la importància de construir una societat catalana cohesionada, on la diversitat dels seus membres sumin en el projecte comú compartit. Aquesta voluntat s'ha expressat com un mandat legal, a través de l'article 42.7 de l'Estatut d'autonomia del 2006, que preveu que "els poders públics han de vetllar per la convivència social, cultural i religiosa entre totes les persones a Catalunya i pel respecte a la diversitat de creences i conviccions ètiques i filosòfiques de les persones, i han de fomentar les relacions interculturals per mitjà de l'impuls i la creació d'àmbits de coneixement recíproc, diàleg i mediació. També han de garantir el reconeixement de la cultura del poble gitano com a salvaguarda de la realitat històrica d'aquest poble". Un mandat legal que va tenir una concreció rellevant en el Pacte Nacional per a la Immigració, signat l'any 2008, que definia Catalunya com "una societat diversa construïda, en bona part, a partir de l'assentament de persones vingudes d'arreu" i apuntava l'interculturalisme com a estratègia d'abordatge "d'aquest procés, produït en un context global i que s'ha intensificat els darrers anys, que planteja diverses necessitats, alhora que és una oportunitat nova per definir el país que serem en el futur".

El Pacte Nacional per a la Immigració va establir un seguit de principis d'actuació que, entre d'altres, recullen la garantia al respecte i l'extensió dels drets humans; la garantia de la igualtat de drets i el respecte als deures pel conjunt de la societat, i la garantia d'una ciutadania basada en el pluralisme, la igualtat i el civisme com a normes de convivència, alhora que s'aposta per la promoció de l'autonomia i la igualtat d'oportunitats. De fet, es parla d'una cultura pública comuna basada en "els valors democràtics als quals aspirem per tradició històrica i política, vinculada al respecte dels drets humans, a la importància concedida a la igualtat i el pluralisme com a principis bàsics d'organització de la societat catalana. El pluralisme i la diversitat no han de portar en cap cas a expressions institucionals separades o a una societat dividida per les seves diferències en la qual s'estableixin relacions de desigualtat entre formes de diversitat. S'entén així que s'ha de reconèixer qualsevol

forma de diversitat que respecti els valors de convivència democràtica". Precisament aquests principis són els trets característics del model intercultural.

En l'Informe sobre la integració de les persones immigrades a Catalunya 2015, ja s'apuntava que l'objectiu de les institucions catalanes no ha estat, fins ara, definir amb precisió el model d'integració a Catalunya en relació amb els models d'integració definits pel món acadèmic i els responsables polítics d'arreu del món. Ara bé, també s'assenyalava que els principis en els quals es basa aquest model català d'integració encaixen amb naturalitat en el model intercultural. En concret, remarca que "de fet, els principis d'igualtat, interacció i participació, cohesió social, transversalitat i respecte a la diversitat que ja es troben presents al Pacte Nacional per a la Immigració són clarament trets característics del model intercultural".

En el Pla de Ciutadania i de les Migracions 2017-2020 es fa una declaració de manera explícita del compromís del Govern d'adoptar la perspectiva intercultural en el disseny i la implementació de les polítiques que aquest pla comprèn. Fins i tot, s'estructura en eixos anàlegs als principis de l'interculturalisme que es descriuen en aquest document.

1.1. Per què un pacte?

En aquests moments, sembla oportú obrir una reflexió que ens porti a repensar les nostres idees al voltant de la convivència en la diversitat des de la perspectiva intercultural, a plantejar-nos quins elements ha d'incloure aquesta proposta, a quines noves necessitats emergents cal donar resposta, quins actors hi intervenen... En definitiva, com volem avançar en la construcció social a través de la definició d'un Pacte Nacional per a la Interculturalitat.

La interculturalitat no s'ha d'entendre com una política sectorial més, sinó com una manera de fer política en tots els àmbits. No es tracta d'articular instruments específics per a un departament concret, sinó d'imprimir una visió i un compromís a totes les persones responsables dels serveis públics i també als actors socials, econòmics i culturals que componen la quotidianitat de l'acció pública. En aquest model, la ciutadania forma part imprescindible d'un procés que considera la diversitat un bé que, a més, és un valor a favor de la cohesió social.

Lluny de la idea de fer propostes "per a les persones d'orígens diversos" es tracta de comptar amb tota la ciutadania, de tots els orígens, en el procés de construcció social i de la cultura pública comuna. El Pacte Nacional per a la Interculturalitat vol expressar el compromís de tots els actors institucionals, socials, econòmics, polítics i ciutadans per a la incorporació de la perspectiva intercultural en l'acció pública.

Incorporar la perspectiva intercultural en l'acció pública requereix assumir-ne els principis bàsics i reflexionar sobre els espais de millora que, en cada àmbit, es poden identificar per respondre als reptes d'una societat diversa i, alhora, cohesionada.

Incorporar la perspectiva intercultural en l'acció pública implica, en definitiva, que cada actor institucional, polític, social, econòmic o civil adopti compromisos per respondre a les preguntes següents:

- Què podem fer per a garantir la **igualtat**?
- Què podem fer per **conèixer, reconèixer i aprofitar la diversitat**?
- Què podem fer per afavorir la interacció **positiva**?

El Pacte no vol ser només un seguit d'actuacions del Govern que són debatudes àmpliament i reelaborades pels agents socials. Tot i que també ha de ser això.

El Pacte no vol ser només un seguit de reivindicacions i compromisos d'aquells sectors on la immigració és molt present, tot i que aquests sectors hi han de tenir un paper rellevant.

El Pacte no vol ser només un debat acadèmic i un estudi sobre les experiències internacionals sobre els models de gestió de la convivència, tot i que aquests són un punt de partida imprescindible.

El Pacte vol recollir els compromisos de tota la societat per a la igualtat, el reconeixement de la diversitat i el foment de la interacció positiva en tots els àmbits. Perquè aquest és el camí per assolir

un sentit de pertinença a la societat catalana i a la seva cultura pública comuna que abasti a totes les persones que vivim juntes a Catalunya.

Així, per exemple, una escola, una entitat, un centre de treball, el món del cinema, un municipi o els professionals de la seguretat poden assumir compromisos per un accés més equitatiu, per incorporar la diversitat en les seves activitats o per incloure persones de tots els orígens. Aquests compromisos, després d'una revisió del Grup Motor, seran inclosos al Pacte dins l'apartat "Compromisos per a la interculturalitat del territori" (o municipi o entitat, etcètera).

D'altra banda, les propostes d'àmbit general que es facin arribar seran recollides per la SIMC, que farà funcions de secretaria, validades en primera instància pel Grup Motor i incloses al Pacte si així ho acorden els agents signants, dins l'apartat "Compromisos de país per a la interculturalitat".

La suma de tots dos apartats constituïran el **Pacte Nacional per a la Interculturalitat**.

2. CONTEXT SOCIODEMOGRÀFIC: 43 DADES QUE EXPLIQUEN LA DIVERSITAT A CATALUNYA

La presència de la diversitat, entesa en el seu sentit més ampli, ens defineix com a país. Hem estat, som i serem diversos, atès que la diversitat és un tret constituent de la societat catalana i ho continuarà sent. La diversitat ha vingut per quedar-se i, a banda de formar part de la nostra experiència quotidiana, també ens planteja un repte social de primer ordre: evitar que la diversitat s'identifiqui amb la desigualtat. Per superar aquest repte ens caldrà aprofundir en les polítiques públiques del benestar, però no n'hi haurà prou. En contextos de diversitat, també es corre el risc que s'estenguin estereotips i prejudicis que dificultin la convivència i siguin font de desigualtat. Per evitar-ho ens caldrà fomentar la interacció entre les persones, bo i reconeixent les possibles dificultats i sense defugir els conflictes que puguin sorgir. Una tasca per a la qual caldrà sumar també els esforços de tots els agents socials i de la ciutadania a nivell individual.

En aquest context és convenient posar a l'abast dels agents socials i de la ciutadania una recopilació de dades sociodemogràfiques que serveixin, d'una banda, com a marc de referència factual i, de l'altra, com a punt de partida per facilitar el debat sobre quina construcció del "nosaltres" volem fer com a catalans i catalanes. Són 43 dades per debatre. Són 43 dades per construir. Són 43 dades que expliquen que la diversitat ens defineix com a país, que ha vingut per quedar-se i que lamentablement encara s'identifica massa amb la desigualtat; també que comencem a interaccionar-hi cada vegada en més àmbits però que encara no són suficients, ni hi interactuem arreu.

2.1. La diversitat ens defineix com a país

01. A Catalunya es parlen 310 llengües diferents

Nombre de llengües amb parlants a Catalunya, agrupades per famílies. 2019

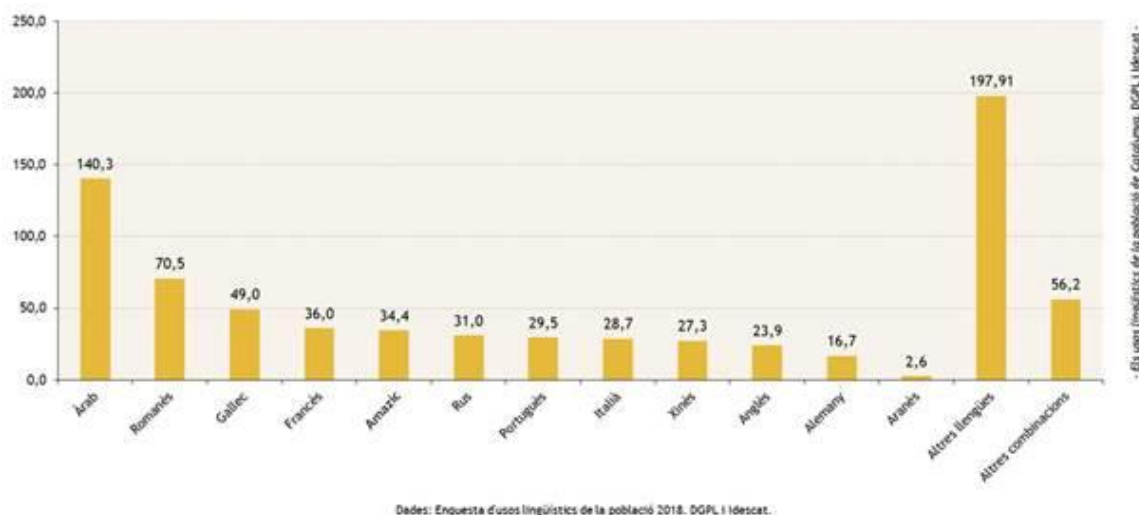
Famílies	Nombre	Famílies	Nombre
nigerocongolea	106	dravídica	4
indoeuropea	73	austroasiàtica	3
austronèsica	23	tai-kadai	3
ameríndia	16	nilosahariana	3
sinotibetana	13	esquimoaleutiana	2
altaica	12	caucàsica	2
afroasiàtica	12	Papua Nova Guinea	1
llengües de signes	12	atapascana	1
llengües criolles	11	sioux-catawba	1
altres	6	arawak	1
uralianes	5		

Font: elaboració pròpia a partir de dades del GELA (Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades)

I, d'aquestes 310 llengües, l'Enquesta d'usos lingüístics del 2018 ha identificat 50 llengües que s'utilitzen quotidianament a Catalunya.

02. Les cinc llengües inicials més presents a Catalunya a banda del català i el castellà són, per aquest ordre, l'àrab, el romanès, el galleg, el francès, l'amazic

Llengua inicial. Llengües diferents del català i el castellà. Milers de persones. 2018

La llengua inicial és la primera llengua parlada a casa, amb què hem après a parlar.

03. Les principals creences i conviccions del món són presents al nostre país

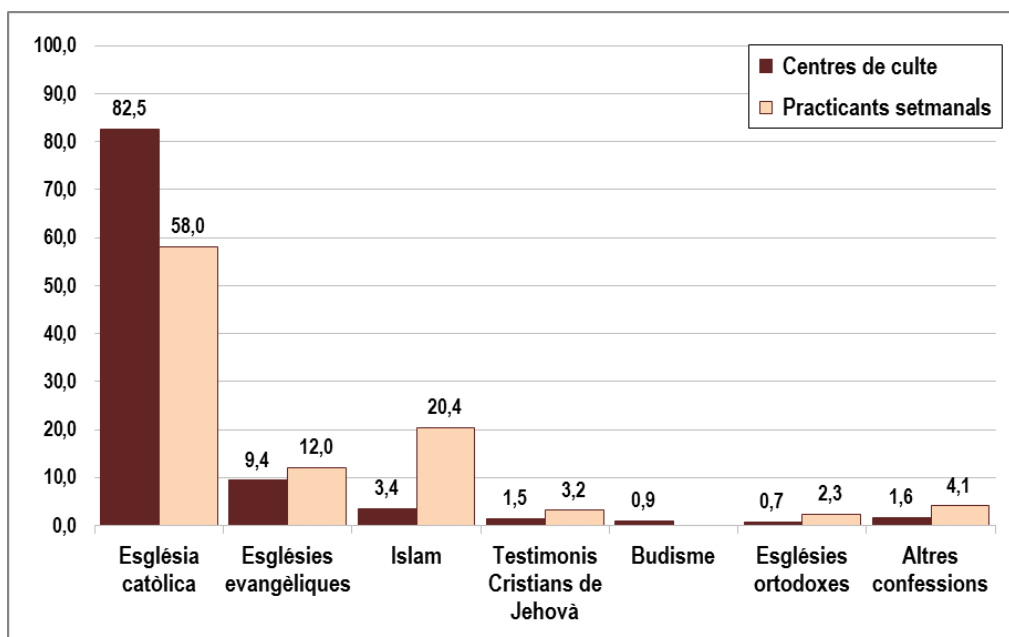
Identificació religiosa per creences o conviccions. Catalunya. 2016

Creença o convicció	Identificació religiosa
Església catòlica	58,0%
Islam	4,8%
Esglésies evangèliques	3,0%
Budisme	1,3%
Esglésies ortodoxes	0,9%
Testimonis cristians de Jehovà	0,6%
Altres	2,4%
Agnòstics + ateus	27,9%
NS/NC	1,1%

Font: Baròmetre sobre la religiositat i sobre la gestió de la seva diversitat 2016

04. Els centres de culte i la pràctica religiosa s'estan diversificant cada vegada més

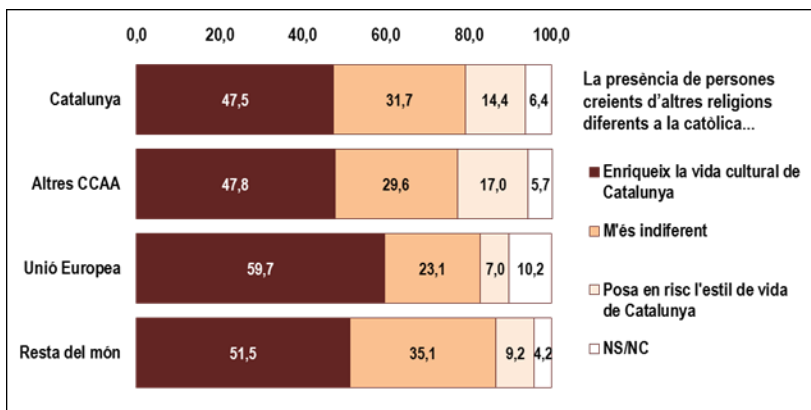
Distribució de centres de culte i de practicants de les confessions religioses. Catalunya. 2016

Font: elaboració pròpia a partir del Baròmetre sobre la religiositat i sobre la gestió de la seva diversitat 2016

05. La presència a Catalunya de persones creients de religions diferents a la catòlica es valora positivament

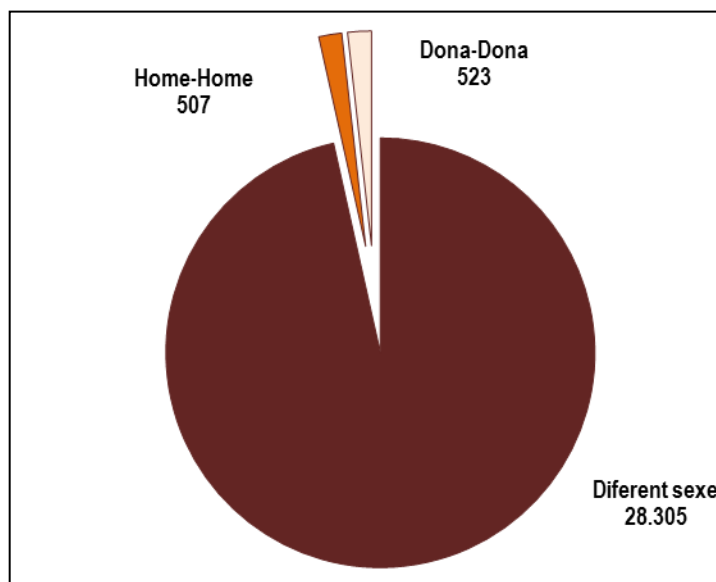
Opinió sobre la diversitat religiosa segons el lloc de naixement. Catalunya. 2016

Font: Baròmetre sobre la religiositat i sobre la gestió de la seva diversitat 2016

06. A Catalunya es registren més de 1.000 matrimonis cada any entre cònjuges del mateix sexe

Matrimonis registrats segons el sexe dels cònjuges. Catalunya. 2017

Font: Idescat. Estadística de matrimonis. 2017

07. Prop de 600.000 persones a Catalunya tenen alguna discapacitat legalment reconeguda

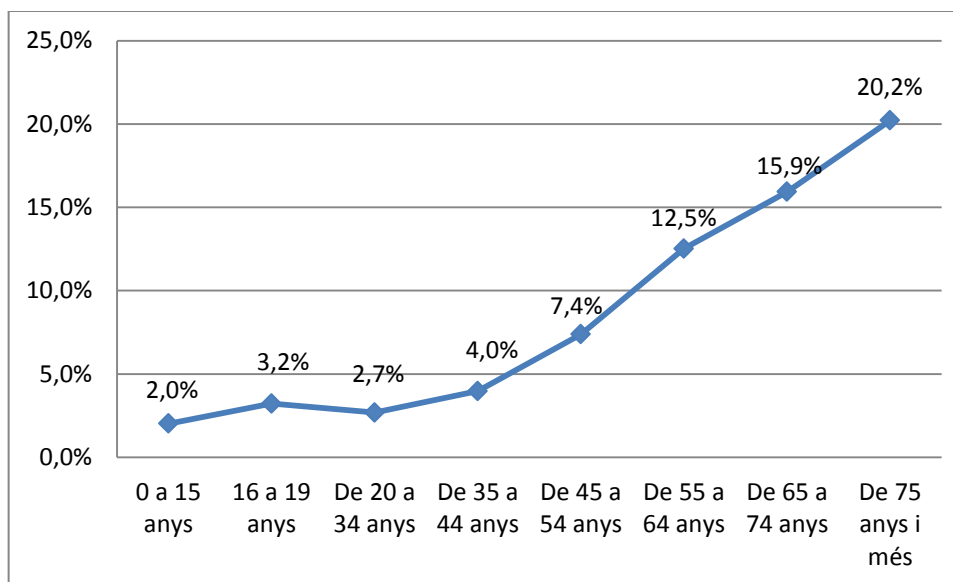
Discapacitats legalment reconegudes segons tipologia. Catalunya. 2018

Tipologies	Total	% homes	% dones
Físics motors	195.544	43,8	56,2
Físics no motors	118.295	54,7	45,3
Total físics	313.839	47,9	52,1
Visuals	33.826	44,9	55,1
Auditius	32.315	48,0	52,0
Intel·lectuals	62.748	61,8	38,2
Malalts mentals	113.887	45,7	54,3
No consta	698	48,3	51,7
Invalidesa	19.715	60,3	39,7
Total	577.028	49,2	50,8

Font: Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Secretaria General. 2018

08. La discapacitat augmenta la seva incidència amb l'envelliment de la població

% persones amb discapacitats legalment reconegudes per grup d'edat. Catalunya. 2018

Font: elaboració pròpia a partir de Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Secretaria General. 2018 i Idescat, a partir del Padró continu de l'INE. 2018

09. El poble gitano fa més de 600 anys que és a Catalunya i encara pateix desigualtat social

Indicadors de desigualtat social del poble gitano. Catalunya. 2017

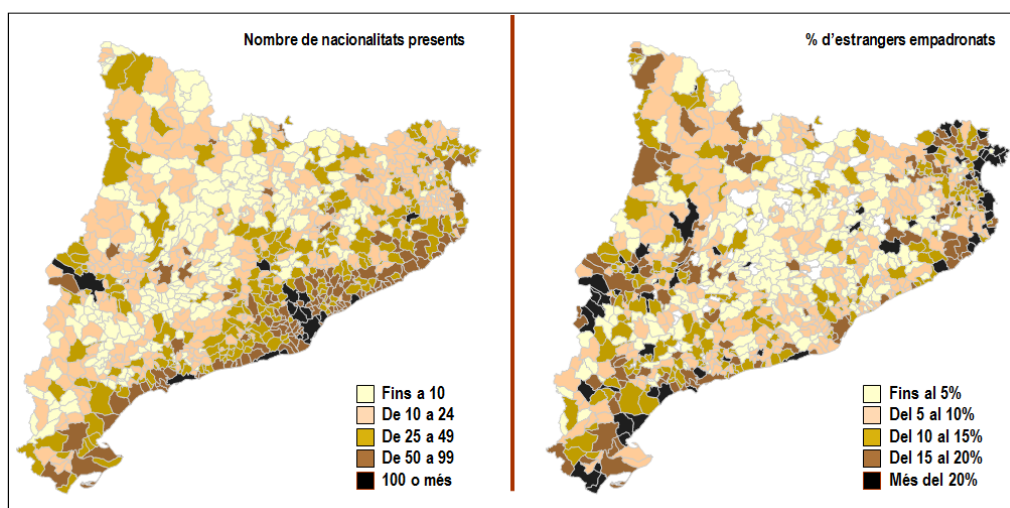
	Pobresa	Moderada	Greu	Educació	No graduació ESO
Població general		20,6%	6,5%	Alumnat general	13%
Poble gitano		33,3%	37,8%	Alumnat gitano	64%

Font: Pla integral del poble gitano a Catalunya 2017-2020

Actualment, s'estima que a Catalunya la població gitana oscil·la entre les 80.000 i les 90.000 persones.

10. La diversitat d'origen és present a tot el territori

Presència de població estrangera per municipis. Catalunya. 2018

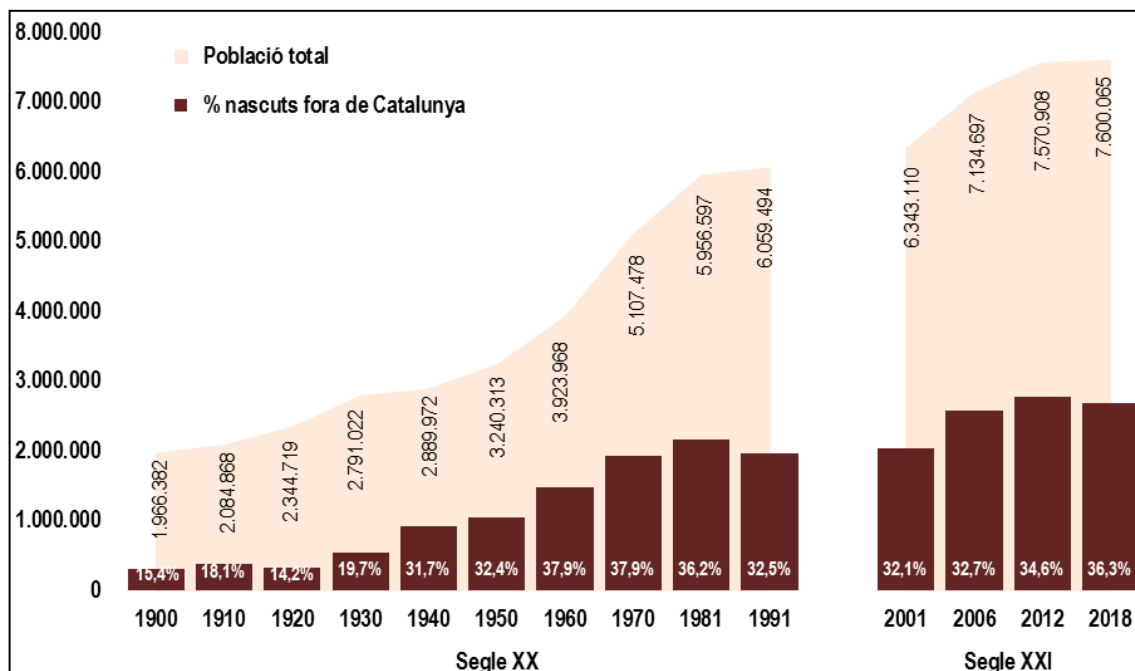

Font: Idescat. Població empadronada a 1 de gener de 2018

2.2. La diversitat ha vingut per quedar-se

11. El 36,3% dels catalans i les catalanes ha nascut fora de Catalunya

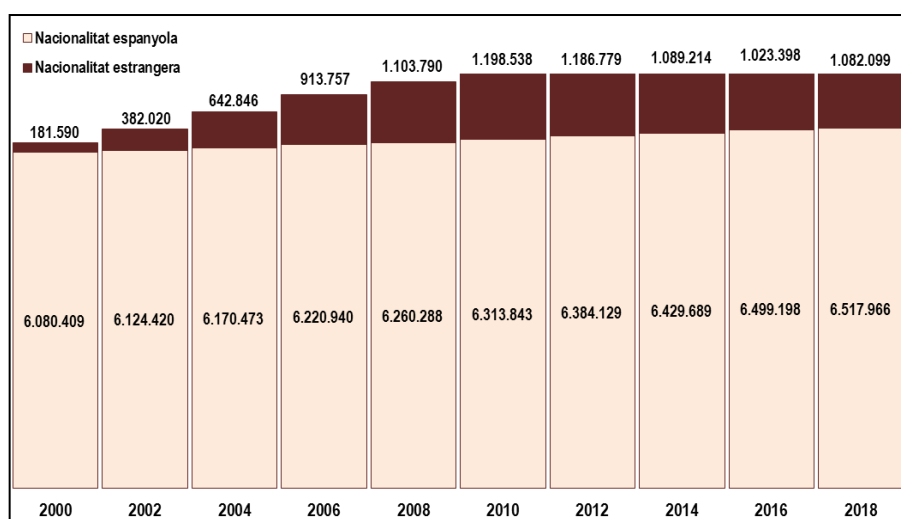
Evolució des del s. XX de la població empadronada a Catalunya nascuda fora

Font: INE. Censos de població (s. XX) i padrons oficials de població (s. XXI)

12. La població de Catalunya segueix creixent gràcies a la immigració estrangera

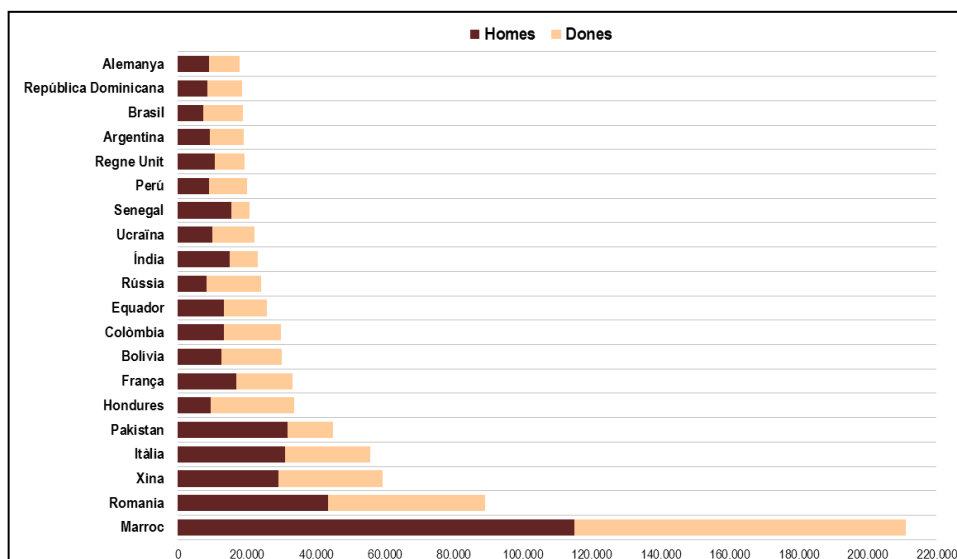
Evolució recent de la població empadronada a Catalunya segons la nacionalitat

Font: Idescat. Població empadronada a 1 de gener de cada any

13. Més d'un milió de persones estrangeres de 174 nacionalitats diferents conviuen a Catalunya

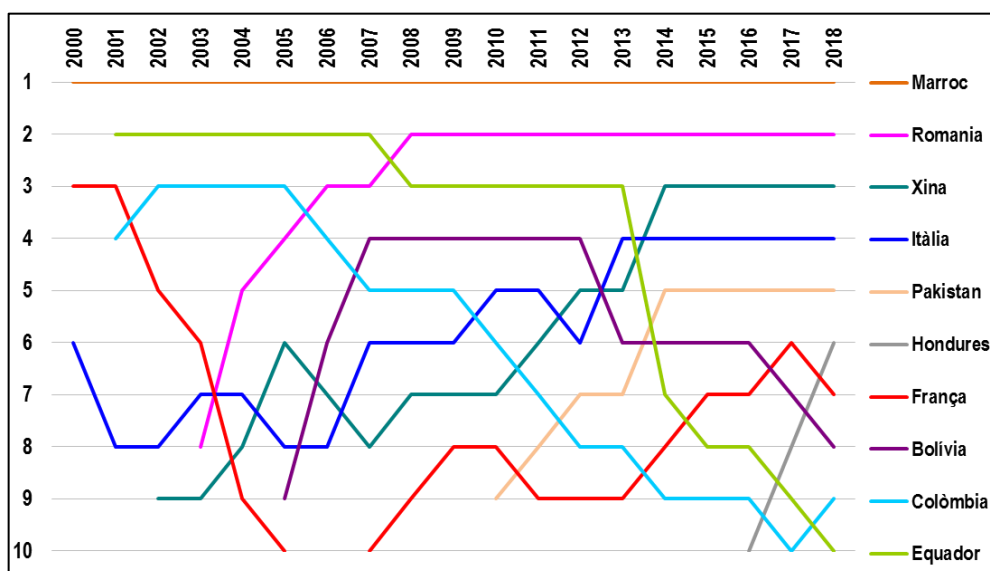
Principals col·lectius estrangers presents a Catalunya. 2018

Font: Idescat. Població empadronada a 1 de gener de 2018

14. La immigració a Catalunya és molt heterogènia i ha anat variant al llarg del temps

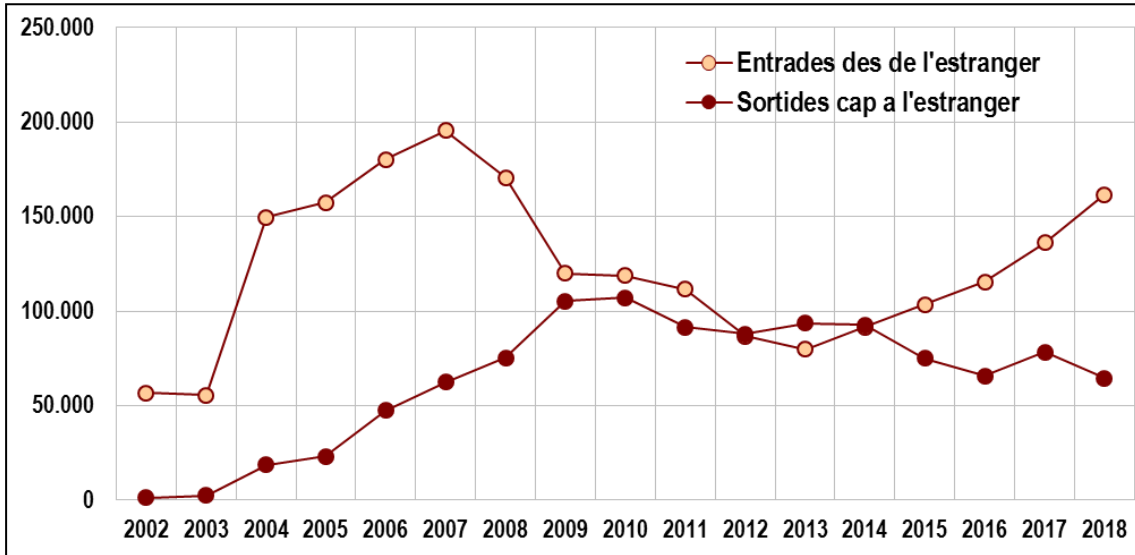
Evolució de les 10 primeres nacionalitats estrangeres presents a Catalunya

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat

15. Superada la crisi econòmica, Catalunya continua sent una societat oberta al món

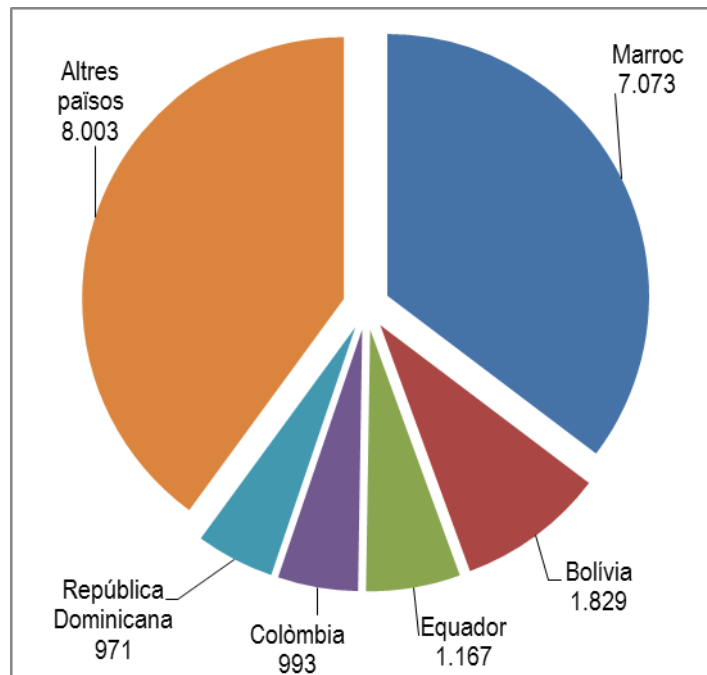
Evolució dels fluxos de població respecte a l'estranger

Font: Idescat. Estadística de variacions residencials, diversos anys

16. 20.000 persones van aconseguir la nacionalitat espanyola l'any 2018

Adquisicions de nacionalitat espanyola per residència. Catalunya. 2018

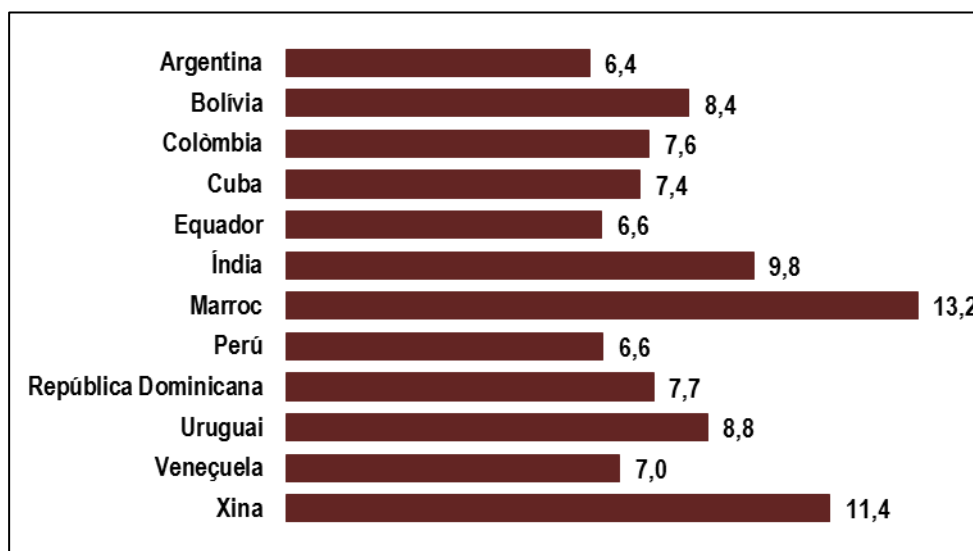

Font: INE. Estadística d'adquisicions de nacionalitat espanyola de residents. 2018

17. El temps mitjà d'espera per aconseguir la nacionalitat espanyola és de vuit anys, amb una forta discriminació segons l'origen imposada per la legislació

De mitjana, passen vuit anys entre que una persona nascuda a l'estranger arriba al país i es naturalitza, excepció feta dels ciutadans del Marroc, per als quals de mitjana passen 13,2 anys entre que arriben i obtenen la nacionalitat espanyola.

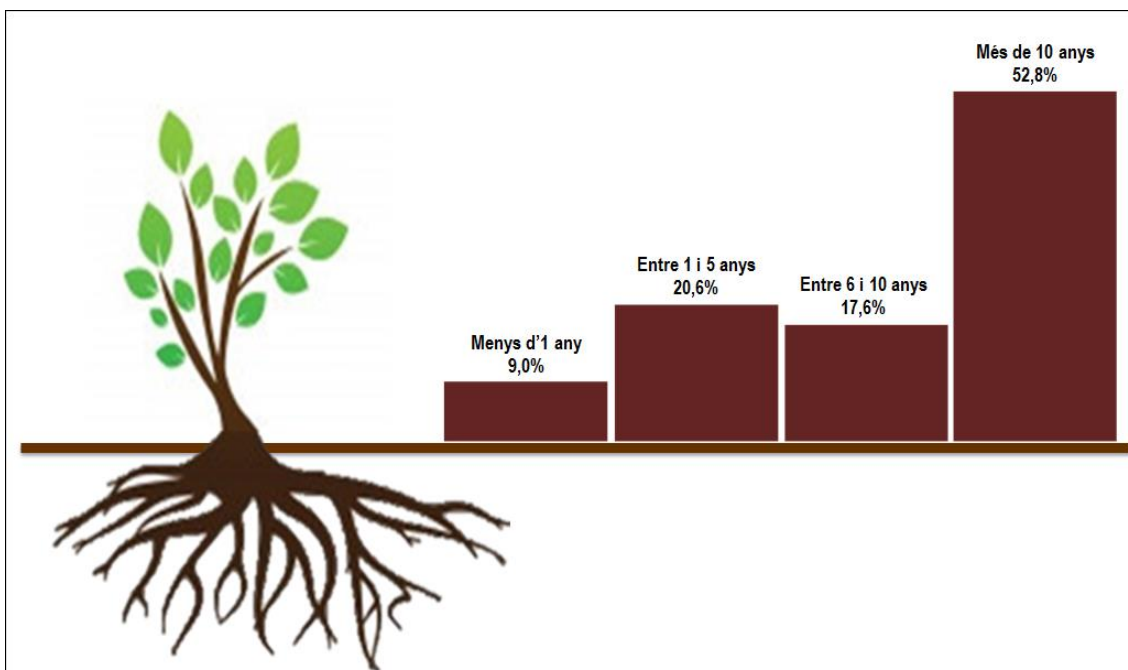
Anys transcorreguts entre l'arribada i l'obtenció del passaport espanyol. Catalunya. 2018

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta contínua de llars 2018 (INE)

18. El 52,8% de la població nascuda a l'estranger fa més de 10 anys que és al país

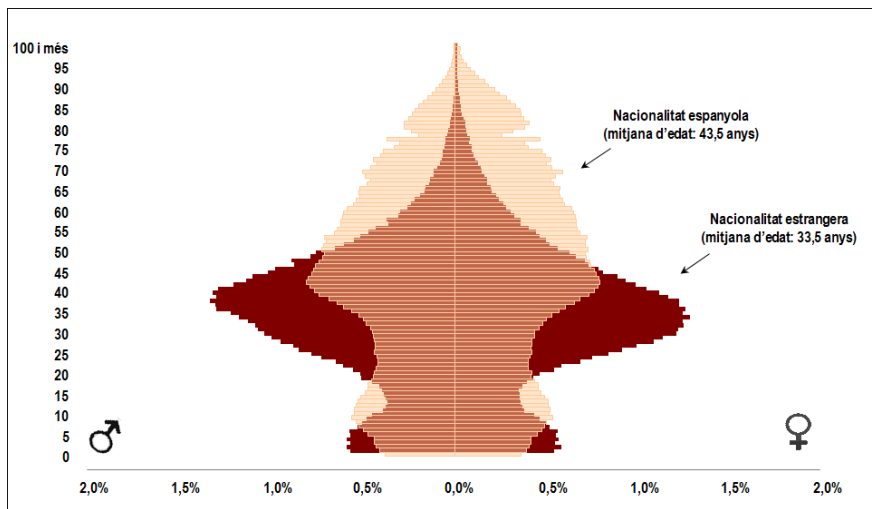
Temps que fa que resideix a l'Estat espanyol la població nascuda a l'estranger. Catalunya. 2018

Font: INE. Enquesta contínua de llars 2018

19. La població estrangera és molt més jove

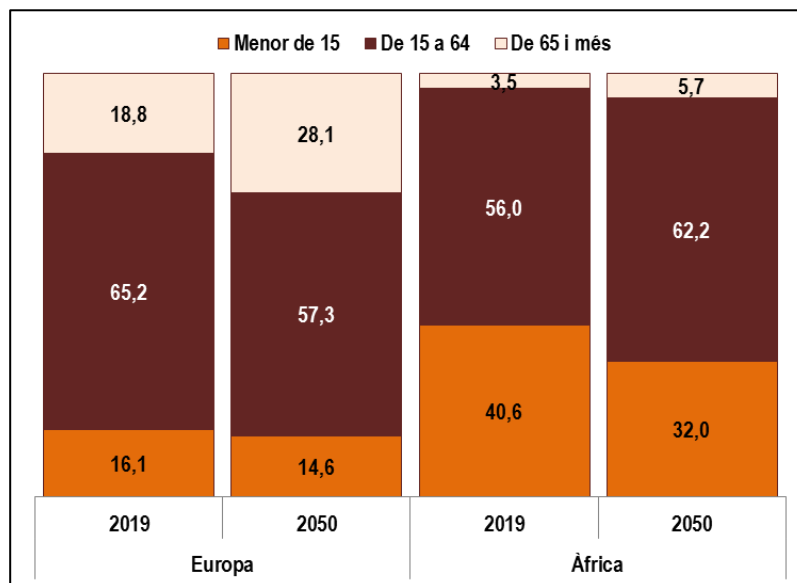
Piràmides d'edat de la població segons nacionalitat. Xifres relatives. Catalunya. 2018

Font: Idescat. Padró de població a 1 de gener de 2018

20. Contrast entre l'evolució prevista de la població en edat laboral a Europa i Àfrica entre 2019 i 2050

Projeccions de població per franges d'edat. Europa i Àfrica

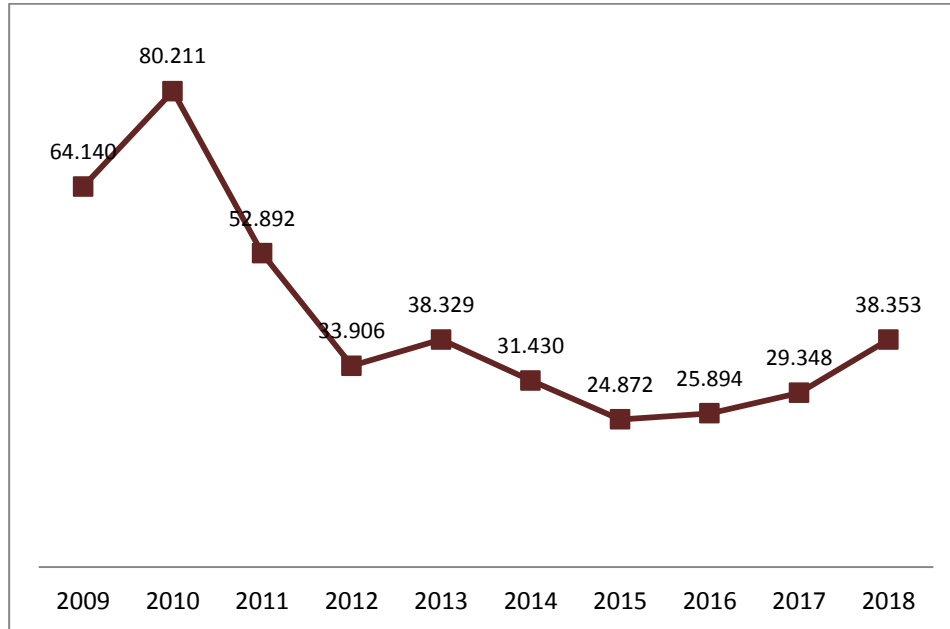

Font: Eurostat (<https://population.un.org/ProfilesOfAgeing2019/index.html>)

L'envelliment de la població europea comportarà una pèrdua de població en edat laboral de 150 milions de persones, mentre que a l'Àfrica aquesta franja creixerà en uns 800 milions de persones.

21. L'any 2018, la UE-28 només va emetre 38.353 visats de treball a persones provinents d'Àfrica

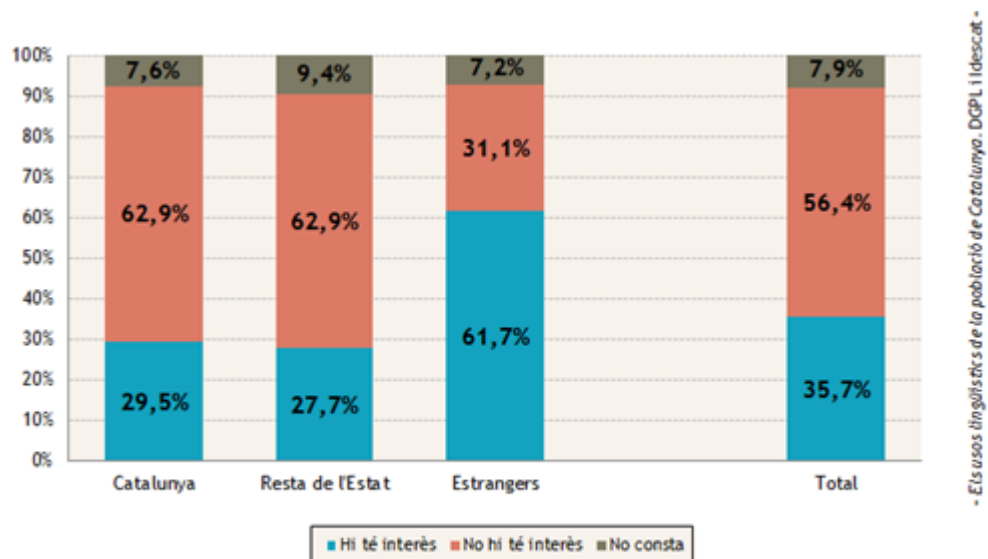
Evolució dels visats per activitats econòmiques remunerades emesos pels països de la UE a l'Àfrica. 2009-2018

Font: Eurostat. First permits by reason [TPS00170]

22. La majoria de persones estrangeres tenen interès a aprendre català o a millorar-ne els coneixements

Interès a aprendre català o millorar-ne els coneixements segons el lloc de naixement. 2018

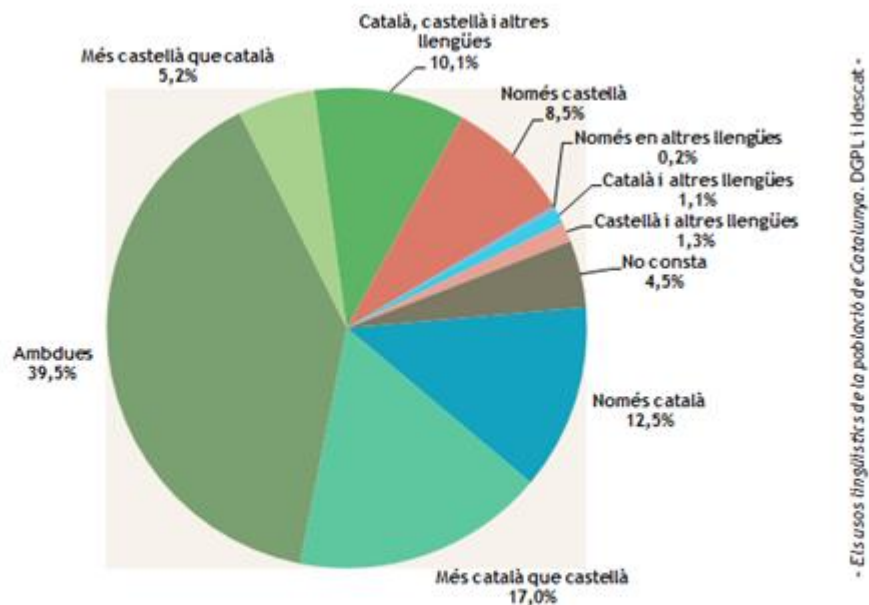
- Els usos lingüístics de la població de Catalunya. DGPL i Idescat -

Dades: Enquesta d'usos lingüístics de la població 2018. DGPL i Idescat.

2.278.700 persones tenen interès a aprendre català o millorar-ne els coneixements el 2018. D'aquestes, 797.500 són nascudes a l'estranger.

23. Al 75% de la població nascuda a l'estranger li agradaria parlar català en el futur

Llengua que li agradaria parlar en el futur. 2018

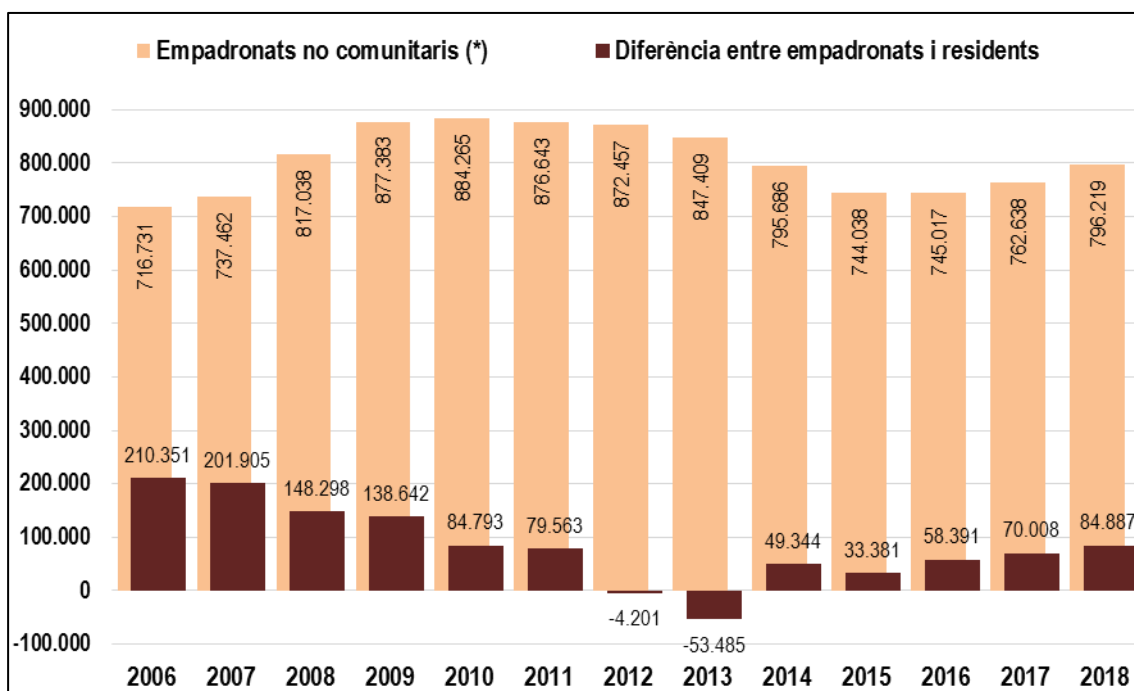
Dades: Enquesta d'usos lingüístics de la població 2018. DGPL i Idescat.

Entre la població catalana de 15 anys o més el 85% inclou el català entre les opcions com a llengua d'ús en el futur; entre la població nascuda a l'estranger és el 75%.

2.3. La diversitat encara està lligada a la desigualtat

24. L'accés a la regularitat administrativa és la primera barrera que pateixen moltes persones estrangeres

Diferència entre població empadronada i residents. Catalunya

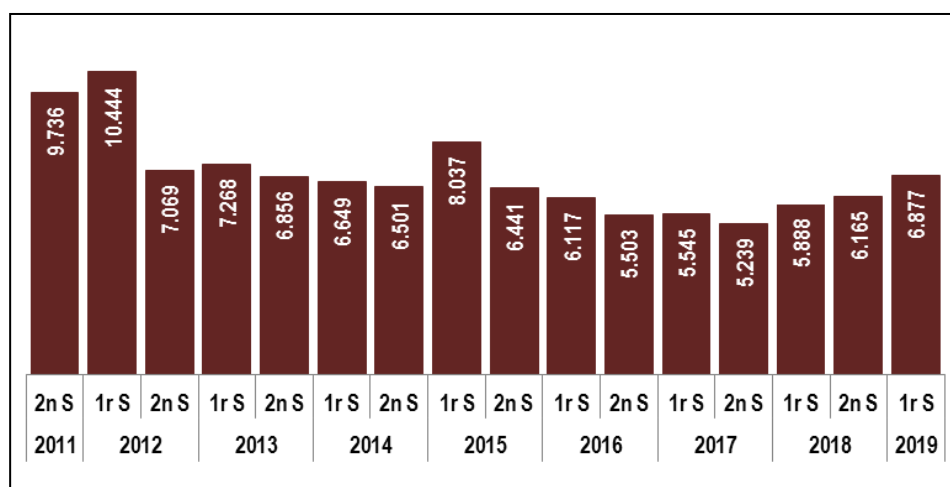

(*) Ni nacionals de Noruega, Islàndia, Liechtenstein o Suïssa.

Font: INE. Padró continu (a 1 de gener de cada any) i MESS (a 31 de desembre de l'any anterior)

25. Una mitjana de 13.800 persones estrangeres sol·liciten cada any informes d'arrelament que ajuden a tramitar la regularització de la seva situació administrativa

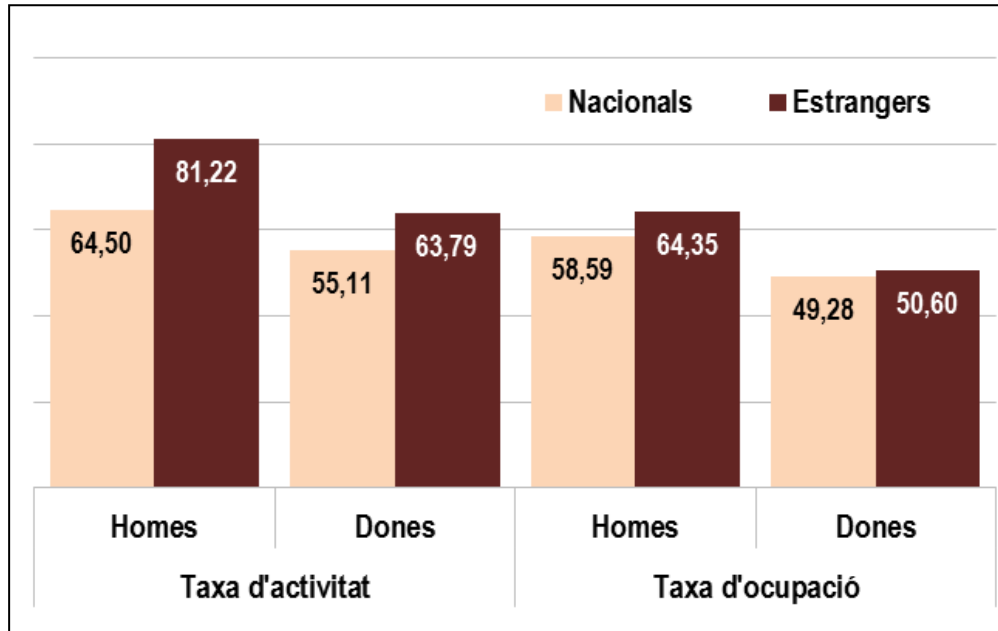
Evolució dels informes d'arrelament tramitats. Catalunya

Font: Secretaria d'Igualtat, Migracions i Ciutadania

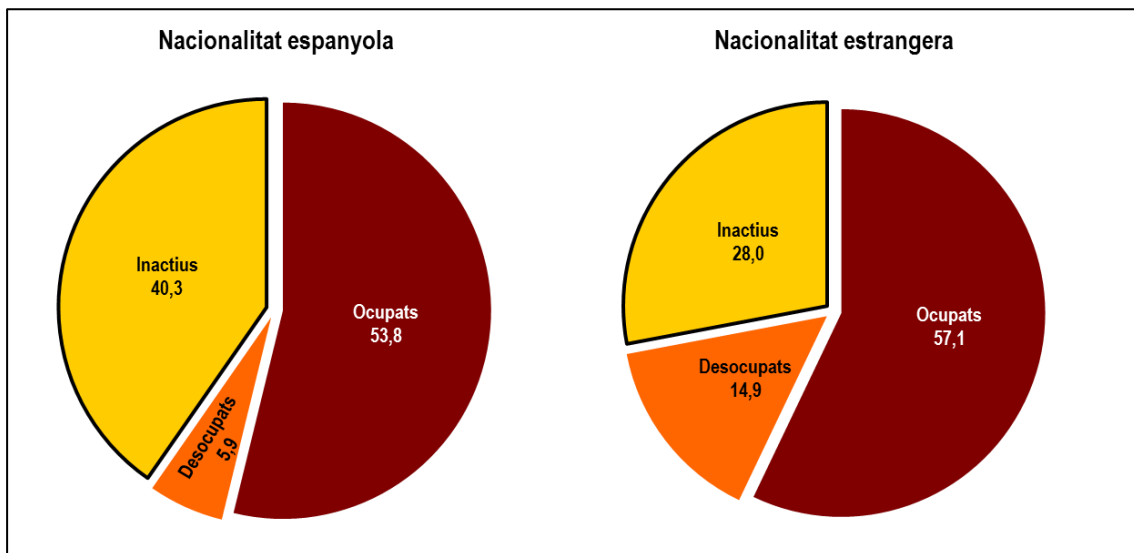
26. Les persones estrangeres tenen taxes d'activitat i ocupació més altes que les persones amb nacionalitat espanyola

Taxes d'activitat i ocupació segons sexe i nacionalitat. Catalunya. Mitjana 2018

Font: INE. Enquesta de població activa. Mitjana 2018

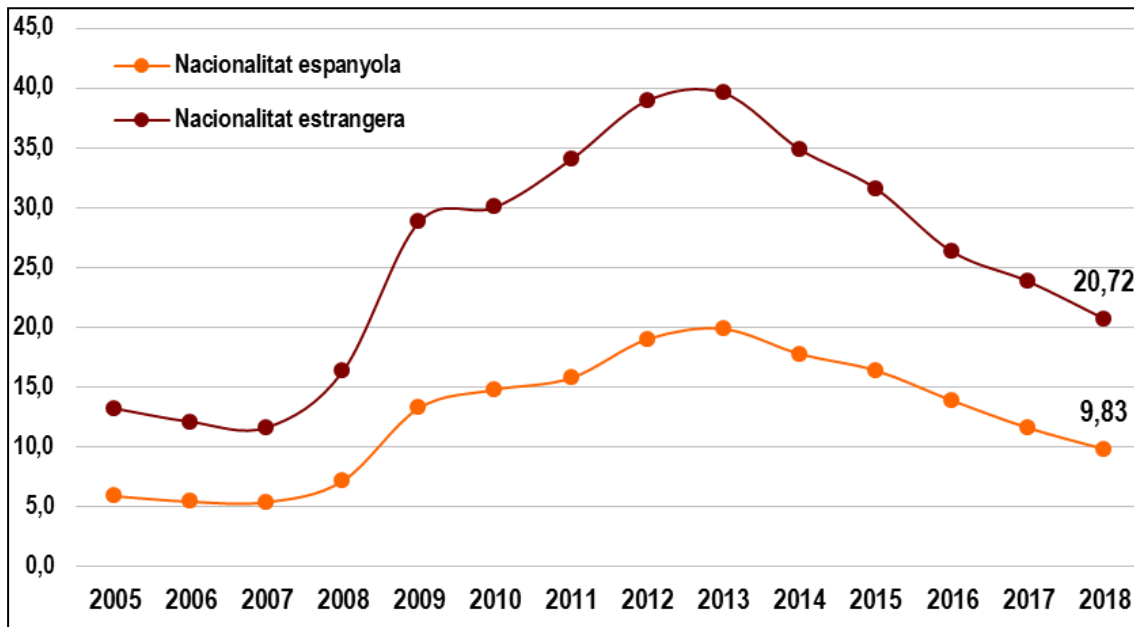
Activitat de la població de 16 anys i més segons la nacionalitat. Catalunya. Mitjana 2018

Font: INE. Enquesta de població activa. Mitjana 2018

27. L'atur entre la població amb nacionalitat estrangera a Catalunya dobra el de la població amb nacionalitat espanyola

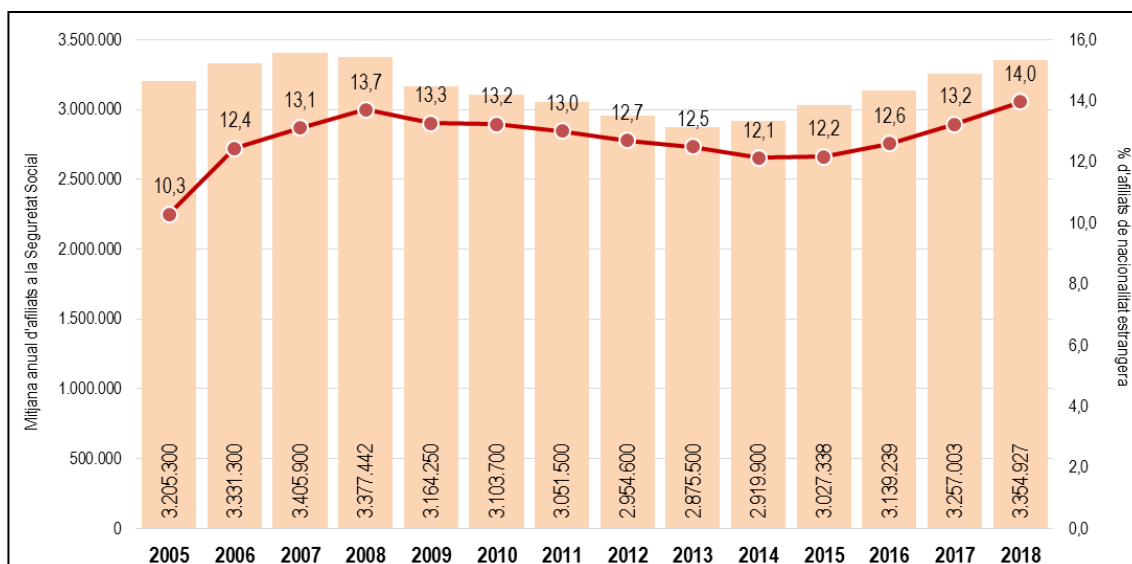
Taxa d'atur estimat. Catalunya

Font: INE. Enquesta de població activa

28. L'any 2018, una de cada set persones treballadores afiliades a la Seguretat Social és estrangera

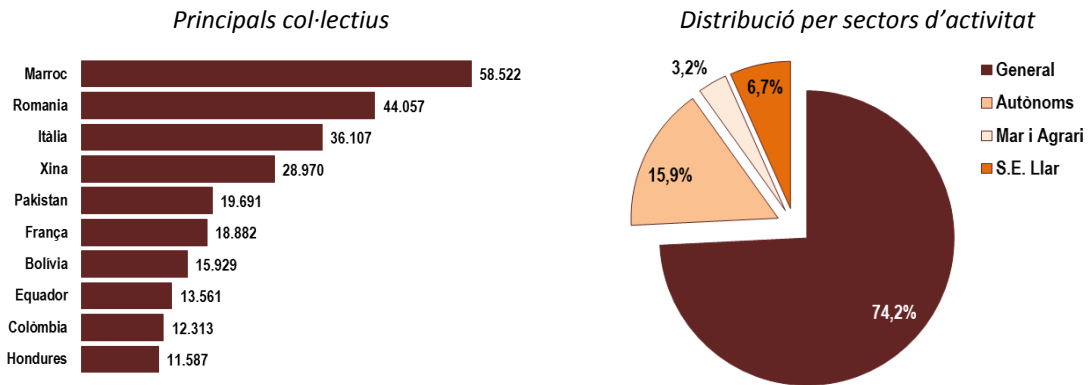
Evolució de les persones afiliades a la Seguretat Social. Catalunya

Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social. *Butlletí d'Estadístiques Laborals*

29. Prop del 7% de les afiliacions a la Seguretat Social de persones treballadores estrangeres corresponen al règim general de la llar, 3,5 vegades més que la mitjana

Persones treballadores estrangeres afiliades a la Seguretat Social. Catalunya. Gener 2019

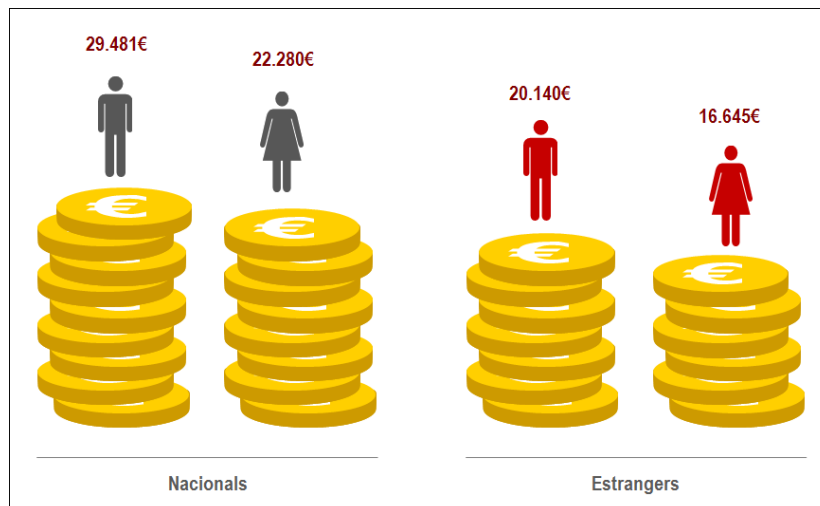

Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social

Respecte al global de les persones treballadores, amb independència de la nacionalitat, només un 2% de les afiliacions correspon al règim general de persones treballadores de la llar.

30. Els homes de nacionalitat espanyola tenen un sou brut superior en un 46% al dels estrangers. Les dones, un 34%

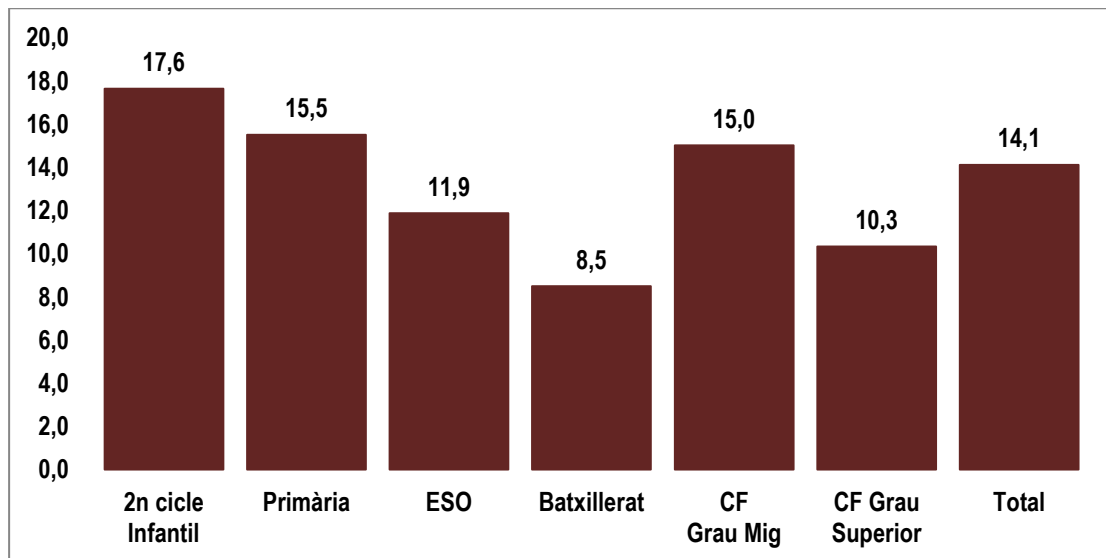
Sou brut mitjà anual per persona treballadora segons nacionalitat i sexe. 2017. Catalunya

Font: INE. Enquesta anual d'estructura salarial 2017

31. Un 14% de l'alumnat català té nacionalitat estrangera, però només un 8,5% al batxillerat

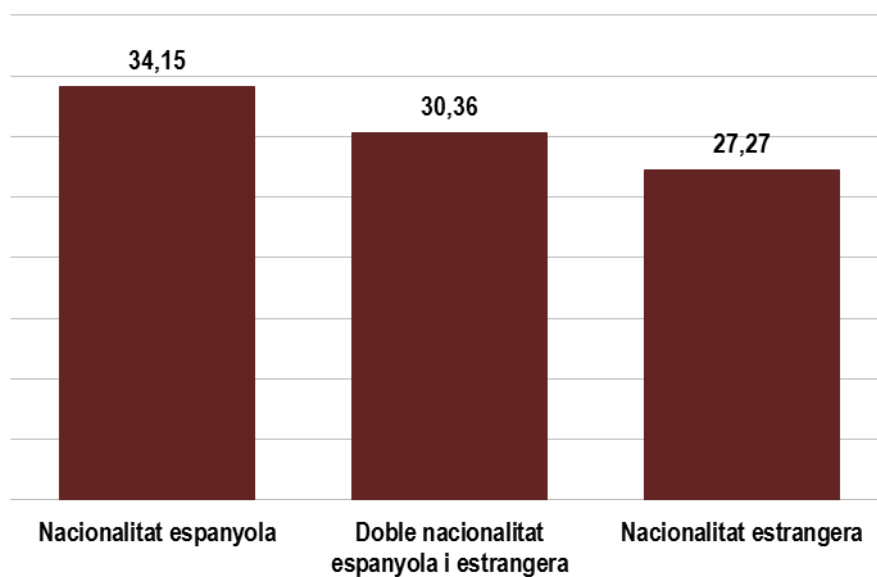
% d'alumnes amb nacionalitat estrangera als centres educatius de Catalunya. Curs 2018-2019

Font: Departament d'Educació. Estadística de l'Ensenyament

32. El 27% de la població catalana amb nacionalitat estrangera té estudis superiors, 7 punts menys que els de passaport espanyol

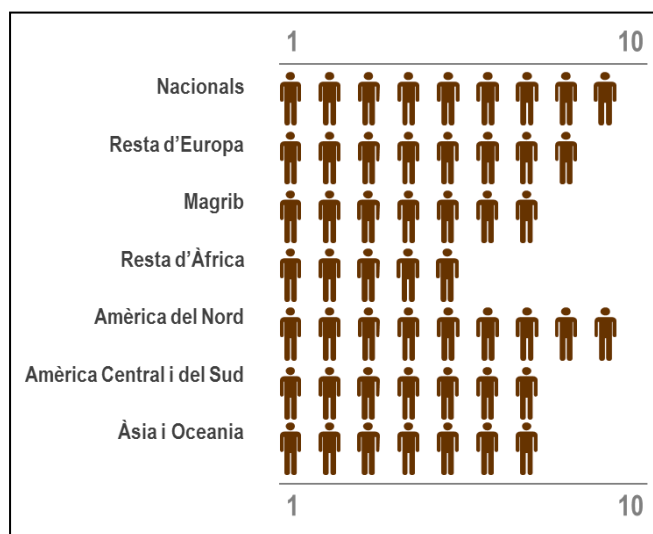
Població de 16 anys i més amb estudis superiors segons la nacionalitat. Catalunya. 2019

Font: INE. Enquesta de població activa. 1r trimestre del 2019

33. El fracàs escolar impacta més sobre l'alumnat estranger

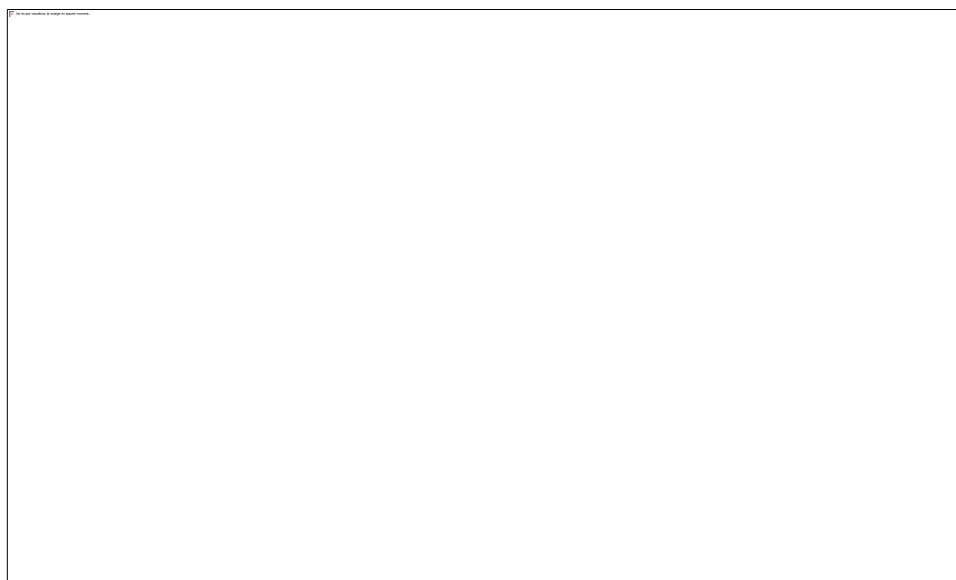
Proporció d'alumnat que es gradua a l'ESO segons procedència. Catalunya. Curs 2017-2018

Font: Departament d'Educació. Estadística de l'Ensenyament

34. La competència oral en llengua catalana de la població nascuda a l'estranger és 30 punts inferior a la mitjana

Coneixements de català segons el lloc de naixement. 2013-2018

Coneixements de català. Valors absoluts. 2003-2018

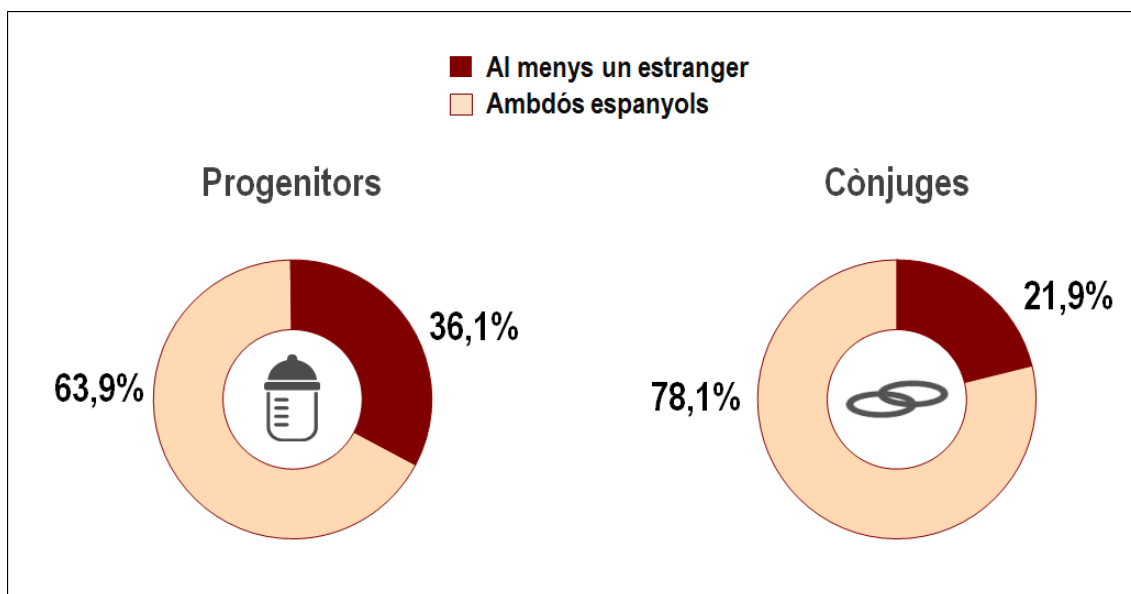
L'entén	5.423.600	5.899.400	6.028.019	+ 604.419
El sap parlar	4.583.500	5.027.200	5.187.117	+ 603.617
El sap llegir	4.999.500	5.152.400	5.463.121	+ 463.621
El sap escriure	3.303.800	3.776.300	4.170.454	+ 866.654

Dades: Enquesta d'usos lingüístics de la població 2018. DGPL i Idescat

2.4. Ens barregem, però encara no ho fem prou

35. Un de cada tres naixements registrats a Catalunya té almenys un progenitor estranger i un de cada cinc matrimonis té almenys un cònjuge estranger

Naixements i matrimonis registrats. Catalunya. 2017

Font: Idescat. Estadística de naixements 2017 i Estadística de matrimonis 2017

36. La major part dels i les professionals que exerceixen a Catalunya són nascuts a l'Estat espanyol, amb l'excepció del sector agrari

Professionals que exerceixen a Catalunya segons el lloc de naixement (*)

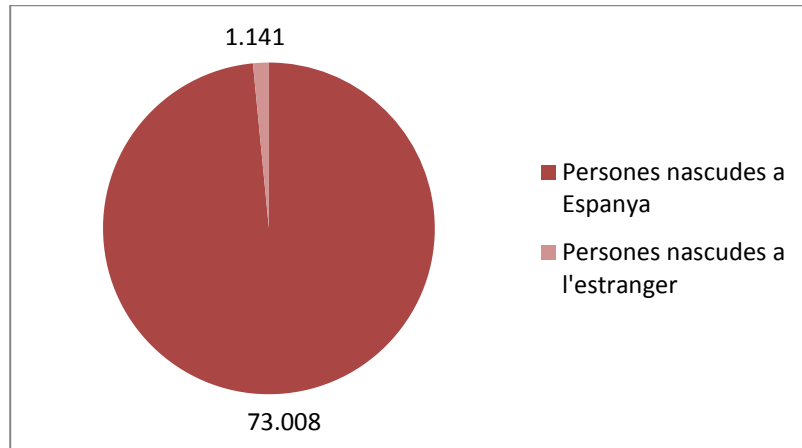
	Total	Estat espanyol	Estranger		Total	% estranger
			Comunitaris	No comunitaris		
Docents	74.149	73.008	580	561	1.141	1,5
Metges i metgesses	42.644	34.144			8.500	19,9
Professionals de l'esport	32.820	31.098			1.722	5,2
Professionals de l'advocacia col·legiats	24.040	22.792			1.248	5,2
Mossos d'Esquadra	16.950	16.817	65	68	133	0,8
Enginyers industrials	9.000	8.830	43	127	170	1,9
Economistes (*)	7.729	7.662			67	0,9
Col·legiats COPLEFC	5.281	5.137	14	130	144	2,7
Periodistes (*)	4.194	4.065			129	3,1
Persones treballadores del camp	2.155	145	3	2.007	2.010	93,3

(*) És segons nacionalitat.

Fonts: Servei del Sistema d'Informació del Personal Docent, Consell de Col·legis de Metges de Catalunya, Registre Oficial de Professionals de l'Esport (ROPE), Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona (ICAB), Departament d'Interior, Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, Col·legi d'Economistes de Catalunya, Col·legi Oficial Professional de Llicenciats en Educació Física de Catalunya (COPLEFC), Col·legi de Periodistes de Catalunya i Fundació de Pagesos Solidaris

37. A les aules catalanes hi ha un 14% d'alumnes amb nacionalitat estrangera i només un 1,6% de docents nascuts a l'estranger

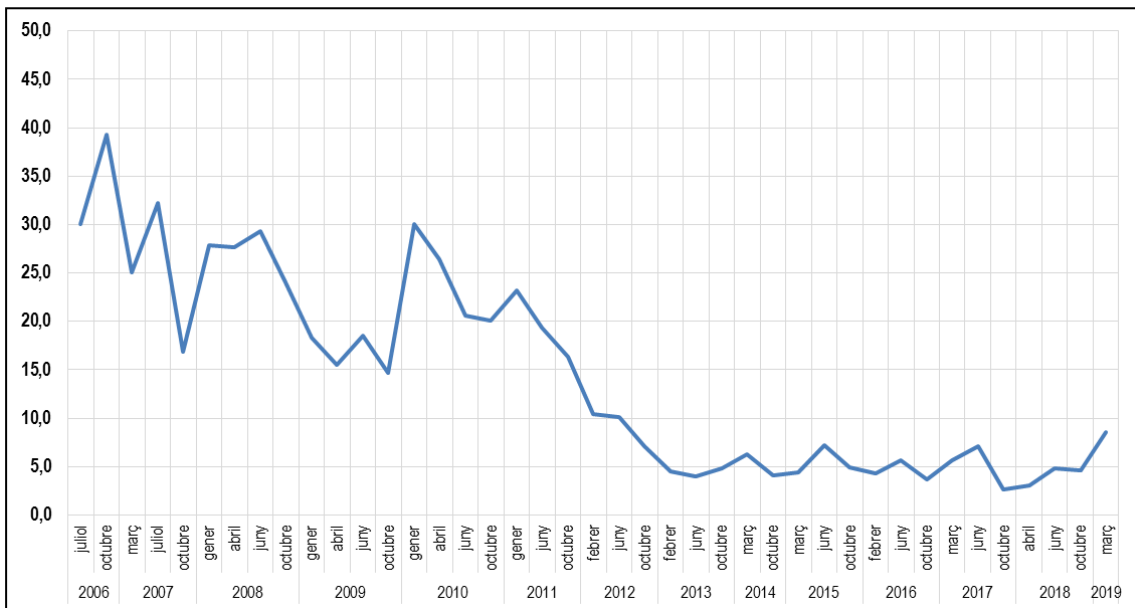
Distribució de docents públics en funció del seu lloc de naixement. Catalunya. 2019

Font: Departament d'Educació. Agost 2019

38. La immigració no es percep com un dels principals problemes de Catalunya

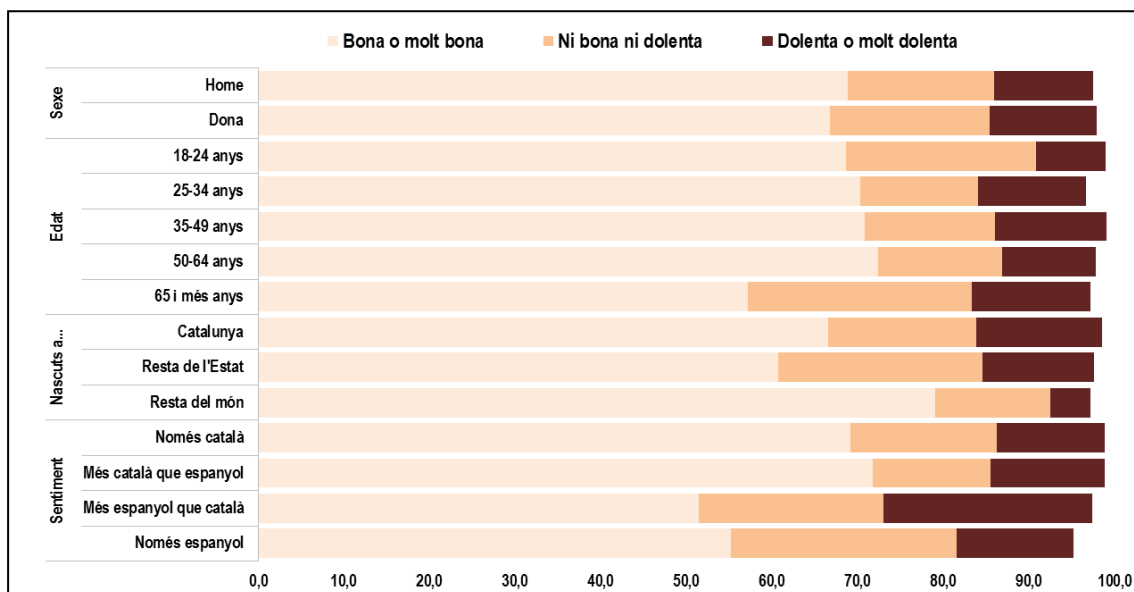
% d'acord amb l'afirmació "La immigració és un dels principals problemes de Catalunya"

Font: Centre d'Estudis d'Opinió. Baròmetres d'opinió pública

39. Una gran majoria de la població catalana considera que el nivell de convivència amb les persones immigrades és bo o molt bo

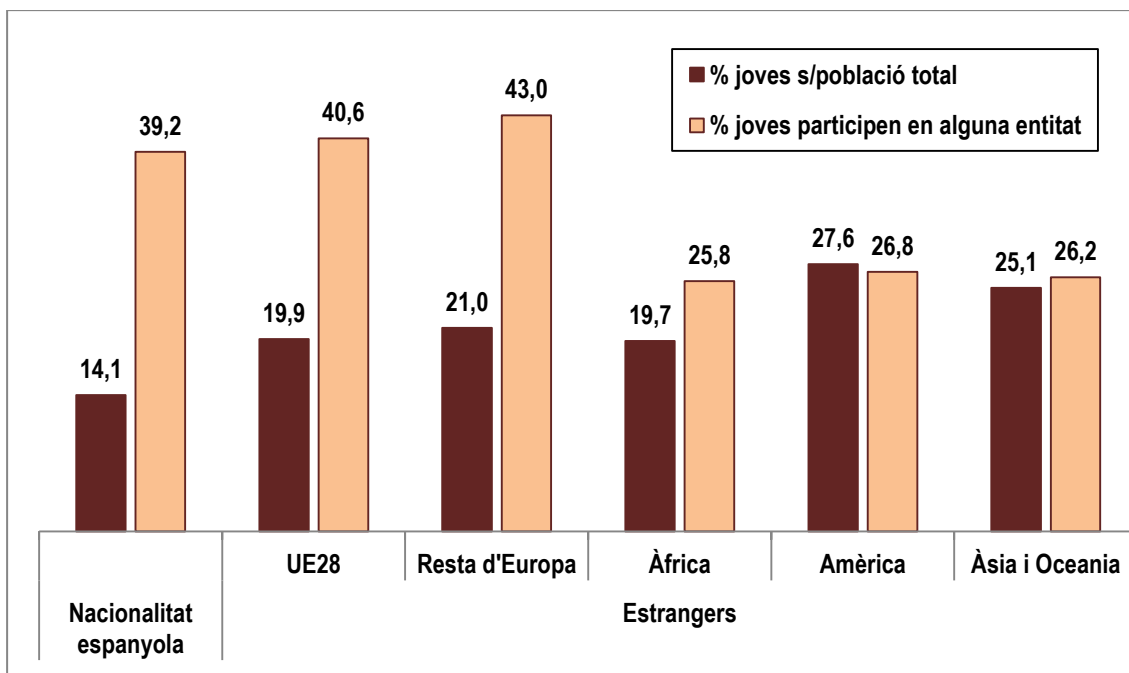
Opinió sobre el nivell de convivència amb les persones immigrades a Catalunya. 2018

Font: Centre d'Estudis d'Opinió. Òmnibus 2018

40. El 30% dels i les joves de nacionalitat estrangera participen en algun tipus d'entitat, independentment del seu origen

Població jove (de 15 a 29 anys) i % de participants en alguna entitat, segons nacionalitat. Catalunya

Fonts: Idescat. Padró a 1 de gener de 2018 i Enquesta a la joventut de Catalunya 2017

41. Més de 3.000 persones s’han inscrit per participar en els programes de mentoria de la Generalitat

Participants en programes de mentoria de la Generalitat. Catalunya. 2019

Programa	Persones inscrites	Persones formades	Persones no formades	Tàndems/grups activats
Joves migrants sols	342	124	218	116
Refugi	2.827	1.221	1.606	177

Font: Secretaria d’Igualtat, Migracions i Ciutadania

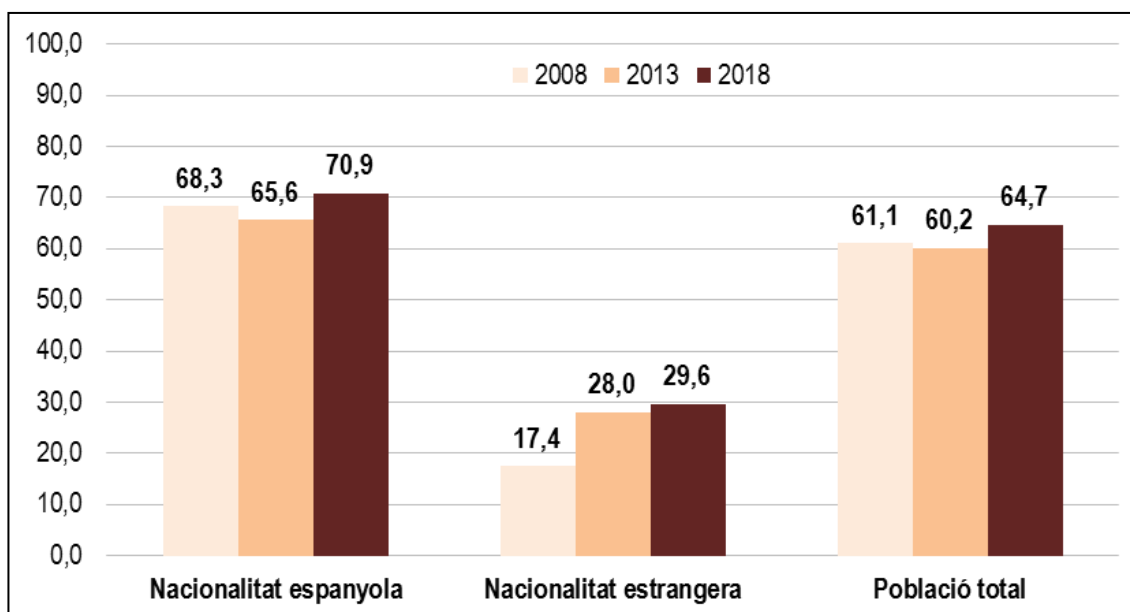
Aquests tàndems o grups, que apleguen les persones mentores i els i les joves o refugiats i refugiades participants, atenen 116 joves menors de 9 països diferents, sobretot del Marroc, i prop de 600 persones refugiades de 35 països, entre els quals destaquen Síria, Veneçuela i Ucraïna.

42. Més de 135.000 catalans i catalanes han estat voluntaris per la llengua els darrers 15 anys

L’any 2018 s’han constituït **10.677 parelles** lingüístiques a **209 localitats catalanes**.

43. La població estrangera ha anat aprenent la llengua catalana

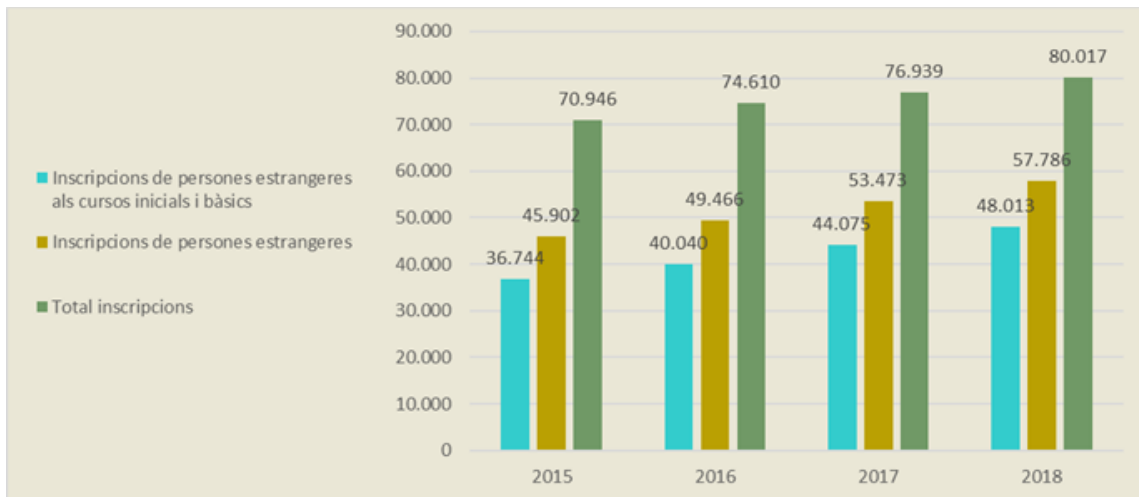
Evolució del coneixement de la llengua catalana en totes les habilitats (entenen, llegeixen, parlen i escriuen en català) segons nacionalitat. Catalunya

Font: Idescat. Enquesta d’usos lingüístics. 2008-2013-2018

Les persones nascudes a l’estranger inscrites als cursos del Consorci per a la Normalització Lingüística han anat augmentat progressivament: 2015 (64,7%), 2016 (66,3%), 2017 (69,5%) i 2018 (72,4%).

Inscripcions als cursos del CPNL, 2015-2018

Dades: Consorci per a la Normalització Lingüística

3. LA GESTIÓ DE LA DIVERSITAT A L'EUROPA DEL SEGLE XX

3.1. Breu introducció dels models tradicionals

A partir de la finalització de la Segona Guerra Mundial, els països europeus van utilitzar les polítiques d'immigració per atraure mà d'obra estrangera perquè s'incorporés als mercats de treball europeus i satisfés les necessitats econòmiques i demogràfiques del procés de reconstrucció postbèl·lic. Van ser diversos els països europeus que van començar a contractar persones treballadores estrangeres a través d'acords especials amb els països d'origen o van adoptar polítiques *laissez faire*, en bona part sota la lògica postcolonial. Aquesta migració temporal va donar pas —en molts casos sense previsió— a processos de residència permanent que, a partir de la crisi del 1973 i les fallides polítiques d'immigració zero, també van anar acompanyats de processos de reagrupament familiar. El que s'havia entès com un model de “treballador convidat” de caràcter temporal per superar debilitats en el mercat de treball va donar pas a l'existència de minories ètniques i nacionals en molts països europeus. I, des d'aleshores, la integració de les minories va entrar en l'agenda política de la majoria dels països d'Europa Occidental (especialment en relació amb la incorporació de les anomenades “segones generacions”).

En aquest context, i en la mesura que les societats s'han anat transformant i diversificant ètnicament i culturalment, han sorgit importants debats sobre com gestionar i organitzar aquesta diversitat. Les polítiques d'acollida i integració afecten les persones immigrades que ja resideixen als països de destinació, si bé la situació administrativa (sense autorització de residència, residència temporal, residència de llarga durada o nacionalitat) en condicionen la participació en la societat d'acollida i els drets que hi tenen garantits. De fet, un dels trets més característics del procés migratori a Catalunya ha estat la situació d'irregularitat administrativa, inicial o sobrevinguda, que ha patit una gran part de les persones immigrades. Aquest ha estat el gran factor de limitació de drets i una gran barrera a la participació de les persones immigrades, també al nostre país.

Tot i els debats que hi ha al voltant del concepte, en parlar de models d'integració es fa referència als models d'incorporació de la immigració a la societat d'acollida. L'objectiu de les polítiques d'integració és promoure una societat cohesionada i que ajudi aquelles persones que ho necessitin i ho desitgin a participar en la vida econòmica, social, cultural i política del país, seguint el model que aquest hagi definit com a propi.

De forma resumida, se sol distingir entre dos models tradicionals d'integració: l'assimilacionisme i el multiculturalisme.

L'assimilacionisme és el procés mitjançant el qual un grup (minoritari) adopta (o es induït a adoptar) els costums, les actituds i les característiques (de caràcter cultural, econòmic, polític o simbòlic) d'un altre grup, típicament el grup dominant. El grup assimilat renuncia a la seva identitat anterior (als seus propis ulls i als de l'altre grup) i amb el temps es converteix en similar al grup majoritari preexistent del país amfitrió quant a normes, valors, comportaments, característiques i estils de vida. L'assimilacionisme, que ha estat el model imperant a l'Europa continental amb França com a màxim exponent, implica la completa adaptació de les persones immigrants a la societat d'acollida, de manera que elles i la seva descendència no serien identificables de la resta de la població.

El multiculturalisme, per la seva banda, afirma que les minories poden integrar-se amb èxit si la

cultura de cada grup minoritari és reconeguda i se li atorga el mateix valor que la cultura predominant. El multiculturalisme, per tant, permet la convivència entre cultures, religions i valors, i emfatitza la necessitat de respectar la cultura, la religió, la diversitat lingüística i els orígens ètnics dels diferents grups. Aquest model implica un gran respecte a la diversitat, però, sovint, ha anat acompanyat d'un cert abandonament de l'espai compartit, de la interacció i del reforç de les capacitats de les persones immigrades per participar en la societat d'acollida i corre el risc de no posar l'accent en la interacció entre els diferents grups i, per tant, de permetre que aquest grups desenvolupin dinàmiques que condueixin a societats paral·leles. Els països tradicionals d'immigració com Austràlia o els Estats Units, i el Regne Unit i els Països Baixos en l'àmbit europeu, són els principals exponents d'aquest model.

Actualment, aquests models estan patint una profunda revisió i han aparegut nous conceptes per intentar definir els models de convivència, amb una perspectiva més de procés, dinàmica, que posi l'èmfasi en la construcció conjunta, fruit del diàleg entre totes les persones que viuen juntes, sigui quin sigui el seu origen. D'aquí en surt la perspectiva intercultural.

3.2. La crisi dels models tradicionals

La crisi d'aquests dos models ha obert un debat sobre els reptes de gestionar la inclusió de la població estrangera o d'origen estranger a les societats d'acollida. Per raons diverses, els models assimilacionista i multiculturalista han deixat sense resposta qüestions cabdals, que han acabat tenint un impacte negatiu en la cohesió social. La perspectiva intercultural sorgeix amb la voluntat d'encarar alguns dels reptes pendents de la inclusió, reivindicant la diversitat com un element clau de les societats modernes (no necessàriament vinculat a la immigració) que cal assumir per poder parlar de cohesió i desenvolupament social.

En els països que han optat per l'assimilacionisme, s'ha fet evident que, d'una banda, hi ha característiques individuals que no poden ser (ni han de ser) diluïdes (el sexe o el color de la pell, per exemple) i, d'altra banda, els esforços d'assimilació poden afectar els sentiments identitaris fins al punt de generar frustració o desafecció en relació amb la societat de la qual es forma part. En els països tradicionalment multiculturalistes, hi ha un debat especialment intens sobre el fracàs d'aquest model de gestió de la diversitat o no. S'acostuma a assenyalar que el multiculturalisme no ha fallat com a marc teòric i preceptiu, però sí que ho ha fet la seva translació en l'acció pública, que no ha garantit l'aplicació correcta del mandat del model multiculturalista. S'apunta, així, que fomentar la interacció i la comunicació, emfatitzar el reconeixement dinàmic de les identitats, promoure la unitat i criticar les pràctiques culturals il·liberals són característiques fundacionals del model multicultural que no s'han desenvolupat prou. La interculturalitat, aquí, apareix com una nova narrativa de l'acció pública que busca superar els debats sobre les crisis dels models i emfatitzar el compromís polític amb la diversitat i la cohesió social.

La perspectiva intercultural sorgeix, per tant, com un intent de superar els anteriors models, reconeixent-ne la contribució, però intentant aportar una nova narrativa molt més vinculada a l'acció pública i a la participació social.

Tal com planteja el model assimilacionista, la perspectiva intercultural parteix de la idea de la igualtat de drets i deures com a marc regulador de la societat. I tal com planteja el model multiculturalista, l'interculturalisme presta atenció a les diferències i la seva expressió en l'espai

públic. Ara bé, a diferència del primer model, la perspectiva intercultural no es basa en la igualtat en condicions equivalents, sinó que busca la igualtat en contextos de diversitat. I a diferència del model multiculturalista, emfatitza allò que uneix enlloc d'allò que diferencia.

Podem resumir les diferències entre els models en la taula següent:

	Drets econòmics	Drets cívics i socials	Drets culturals	Comunitat i cohesió social
Treballador convidat	✓			
Assimilacionisme	✓	✓		
Multiculturalisme	✓	✓	✓	
Interculturalisme	✓	✓	✓	✓

4. DEFINICIÓ I PRINCIPIS RECTORS DE LA PERSPECTIVA INTERCULTURAL

A l'hora de parlar de la perspectiva intercultural, l'objectiu no és tant entrar en un debat acadèmicista, sinó aprofitar les reflexions ja elaborades pels estudiosos per entendre **l'interculturalisme com una eina de gestió pública i de construcció social**.

Les polítiques interculturals són, doncs, estratègies d'acomodació de la diversitat. Des de la perspectiva intercultural, la diversitat és una realitat que no només cal assumir, sinó reconèixer i celebrar. La cultura majoritària es transforma per incorporar nous elements de les cultures dels grups minoritaris i aquestes, siguin fruit de la immigració o de grups minoritaris, poden preservar la seva identitat combinant-la amb els elements constitutius de la societat majoritària, entre d'altres, tots aquells que defineixen les societats democràtiques i de dret, si és que no els tenien ja incorporats.

Aquest procés ha de ser bidireccional o multidireccional i suposa que tothom qui resideix al territori —sense tenir en compte l'origen ni altres consideracions— assumeix unes regles comunes i un compromís social conjunt.

Es reconeix la diversitat com un fet i la diferència com un dret, i la societat d'acollida accepta una dinàmica d'interacció sorgida del contacte entre tota la ciutadania i de construcció conjunta del país, que comportarà canvis que busquin l'equilibri entre la integració (entesa com a participació conjunta en una mateixa societat) i la diversitat.

La perspectiva intercultural funciona des de la lògica de la igualtat en drets i deures, que en la nostra realitat concreta topa, d'entrada, amb la desigualtat en l'accés a drets de diversos grups minoritaris i, molt significativament, les persones d'origen estranger a causa del marc legal d'estrangeria. Tenint en compte això, la perspectiva intercultural ha de promoure la participació i la interacció positiva entre subjectes individuals i/o col·lectius diferenciats.

L'enfocament intercultural se sustenta en tres principis clau, que gestionen la diversitat entesa com un model de convivència: igualtat, coneixement i reconeixement de la diversitat i interacció positiva.

4.1. Igualtat

És indispensable prendre la igualtat com a punt de partida de l'enfocament intercultural, ja que sense garantir la igualtat entre la ciutadania, sense garantir l'equitat en l'exercici dels drets i en l'accés a les oportunitats que ofereix la societat, perd credibilitat qualsevol possibilitat de reconeixement de la diversitat o de desenvolupament d'una interacció positiva que permeti un veritable intercanvi entre els diferents grups socials. Sense igualtat, la interacció es pot convertir en dominació i el reconeixement de la diversitat en tipisme folklòric.

És imperatiu entendre que l'enfocament intercultural se sustenta en el principi del respecte als drets fonamentals, la igualtat i l'equitat. Això implica que, per avançar en la construcció d'una societat intercultural, hi ha d'haver un context previ de respecte als drets humans, la democràcia i l'estat de dret.

S'entén que els drets fonamentals són inherents a la persona, per la qual cosa no són creats pel

poder polític, sinó que aquest està obligat a respectar-los i, quan calgui, protegir-los.

En aquest context, la igualtat i l'equitat es converteixen en les pedres angulars d'aquest enfocament. La perspectiva intercultural entén que el marc normatiu ha de garantir la igualtat de tota la ciutadania, lluitant contra les situacions d'exclusió i discriminació per origen, edat, sexe, religió o creença, gènere o en qualsevol àmbit. Alhora, reconeix que la igualtat formal no es tradueix sempre en igualtat efectiva i que les persones poden patir situacions de vulnerabilitat, discriminació i de no-reconeixement de drets, per exemple, per la seva condició en relació amb el seu origen. Quan parlem d'equitat incorporem la desigualtat de partida en l'objectiu de la igualtat plena.

4.2. Coneixement i reconeixement de la diversitat

És indispensable incloure el coneixement i el reconeixement de la diversitat com a elements constitutius de la perspectiva intercultural perquè, per tal que es pugui donar una interacció positiva entre persones de diferents grups, cal que el diàleg entre aquestes persones es faci en igualtat de condicions i aquesta igualtat de condicions no és possible sense que les expressions d'aquesta diversitat siguin també valorades en el pla de la igualtat, partint d'un coneixement i un reconeixement previs.

El segon eix que sustenta l'enfocament intercultural fa referència a la necessitat de conèixer i reconèixer la diversitat, entesa en sentit ampli (sexe, identitat sexual, edat, origen, nacionalitat, capacitats, religió, funcional, etcètera). Es tracta de posar en valor la diversitat i reconèixer-la en l'àmbit públic. En aquest sentit, és important desenvolupar un discurs respectuós amb la diversitat, que no es limiti a explicar-ne les bondats, sinó que expliqui els riscos de fractura social que acompanya negar els drets o limitar els deures, així com les dificultats que poden sorgir en la interacció des de la diferència.

L'existència de diàleg en un context de diversitat d'opinions i perspectives és un requisit imprescindible en les societats democràtiques. Hem de ser capaços de desenvolupar una conversa pública basada en el respecte dels drets humans i els valors democràtics, plantejada per i entre ciutadans i ciutadanes empoderats i coneixedors tant dels seus drets com dels seus deures i que tingui com a objecte l'aprofundiment de la cohesió i la transformació social.

Garantir la cohesió social suposa assumir l'existència de diferències, però també el compromís que aquestes no donaran lloc a desigualtats. De fet, les diferències s'han d'entendre com un element enriquidor que permet la societat adaptar-se, reformular-se i seguir creixent. Però no s'ha de fer pensant que les diferències són sempre positives i no poden derivar en problemes. De fet, l'estratègia intercultural assumeix que les diferències, explicables a través dels processos migratoris o per l'existència de grups minoritaris autòctons, poden generar desafecció i, en els casos més greus, també conflicte.

El model intercultural no intenta convertir totes les diferències en elements positius, sinó que estableix una metodologia de treball que permet concebre les diferències com un element inherent a les societats actuals que cal gestionar amb objectivitat i sentit comú per assolir la cohesió social. Cal partir, per exemple, del reconeixement que hi ha actituds hostils a la diferència, com el racisme i la xenofòbia, i que calen estratègies específiques per combatre-les. Com ja s'ha dit, s'ha de tenir

present que moltes diferències s'expressen en forma de discriminació en l'accés a l'ocupació o a l'habitatge, per exemple, i s'ha de partir del coneixement d'aquesta realitat per al disseny de qualsevol acció pública.

Les assumpcions són clares:

- La diversitat és una característica creixent de les societats actuals. Cal reconèixer-la, respectar-la i també aprofitar-la;
- Les diferències no poden esdevenir desigualtats si es vol construir una societat cohesionada;
- S'ha d'articular un espai públic que garanteixi la presència de les diferents realitats que componen una societat, però en un mateix marc regulador basat en la igualtat de drets i deures.

4.3. Interacció positiva

El tercer eix que sustenta l'enfocament intercultural suposa fomentar la participació i la interacció positiva entre tota la ciutadania, garantint l'accés a la participació, fomentant-la i respectant-ne, també, el caràcter voluntari. És indispensable incloure la interacció positiva en aquest enfocament perquè és un mecanisme efectiu que permet l'establiment de vincles entre les persones amb bagatges culturals diferents i la facilitació del diàleg intercultural sobre el qual la societat construeix la cultura pública comuna.

Aquest element, que suposa la distinció més clara amb l'enfocament multiculturalista, vol posar en valor els elements comuns que comparteix la ciutadania per sobre d'aquells elements que la separen i expressa explícitament la voluntat i la necessitat de l'espai compartit, d'una cultura pública comuna.

Catalunya, actualment, acull moltes formes de diversitat social i cultural. Els processos migratoris recents i l'existència de grups minoritaris, com el poble gitano, no han fet altra cosa que enriquir la pluralitat d'estils de vida que han existit sempre al país. Tanmateix, és responsabilitat conjunta dels poders públics, de totes les persones que vivim juntes a Catalunya i del conjunt dels actors socials, econòmics i polítics aconseguir que aquesta pluralitat s'acomodi al procés, mai no acabat, de democratització de la societat i que la diversitat pugui trobar el seu encaix en la tradició d'acollida que és pròpia dels catalans i les catalanes.

Aquest procés d'acomodació de la diversitat i de construcció d'una cultura pública comuna com a realitat i com a projecte de país és imprescindible per a la cohesió i la convivència.

El Pacte Nacional per a la Immigració del 2008 definia la cultura pública comuna com "l'espai compartit de comunicació, convivència, reconeixement i participació de la nostra societat diversa diferenciada, per tal que la nació catalana continuï sent el referent de tota la població que hi viu i hi treballa", una definició que segueix plenament vigent.

Les bases d'aquesta cultura pública comuna són els valors democràtics als quals aspirem per tradició històrica i política, vinculada al respecte dels drets humans, a la importància concedida a la igualtat i el pluralisme com a principis bàsics d'organització de la societat catalana. El pluralisme i la diversitat no han de portar en cap cas a expressions institucionals separades o a una societat

dividida per les seves diferències, una societat en la qual s'estableixin relacions de desigualtat entre les persones per causa de la diversitat. S'entén així que s'ha de reconèixer qualsevol forma de diversitat que respecti els valors de convivència democràtica i que cal fomentar-ne la interacció per fer efectiva la participació de tots els actors socials en la construcció de l'espai compartit, de la cultura pública comuna.

La lògica de la participació assumeix que l'increment dels contactes i les interaccions entre una ciutadania diversa en tots els seus àmbits, inclòs el de la quotidianitat, és una dinàmica que enriqueix i enforteix la societat però que, també, pot generar tensions o situacions de conflicte, que hauran de ser gestionades a fi de fomentar el coneixement mutu, el diàleg i la col·laboració entre tota la ciutadania.

La proliferació d'aquestes situacions d'interacció no es pot donar, en cap cas, per descomptada, ja que la nostra quotidianitat està marcada per diferents graus de segregació. Efectivament, la dinàmica dels grups socials, majoritari i minoritaris, no és determinista i sovint condueix a la seva separació, a l'aparició de barreres invisibles o visibles que dificulten o, fins i tot, impossibiliten la interacció. Així doncs, cal adoptar una actitud proactiva que ajudi a la "creació de nous espais de trobada improbable" i a l'extensió dels espais d'interacció comunitària ja existents.

4.4. Igualtat, diversitat i interacció per generar sentit de pertinença

La suma dels tres principis en què se sustenta la perspectiva intercultural (igualtat, diversitat i interacció) dona cos a allò que comparteix la població que viu a Catalunya. La ciutadania s'ha d'entendre com aquella característica pròpia de la població que comparteix la titularitat de drets i deures, com a membres pertanyents a una comunitat sociopolítica a qui el marc normatiu reconeix aquests drets i responsabilitats. Aquesta ciutadania cívica suposa formar part d'una comunitat organitzada a través de les institucions públiques o de les organitzacions pròpies de la societat civil que han de vetllar pel respecte del conjunt de drets i pel compliment de les obligacions de cadascú, en un marc de regles de joc comunes. I, alhora, aquesta ciutadania cívica suposa parlar de veïnatge, de compromís cívic amb la comunitat i amb allò que uneix les persones residents en un territori, al marge del seu origen. Aquesta concepció de ciutadania és, per definició, oberta i respectuosa, i vinculada (no limitada) al territori que és comú.

Aquesta identitat cívica suposa, a més, entendre la convivència com un procés actiu, en el qual la contribució de totes i tots enforteix la cohesió social i la pròpia noció d'una societat compartida, Catalunya, que fa també la seva contribució original a la diversitat al món a partir de la seva cultura pública comuna. Quan ens referim a la generació de sentit de pertinença, ens referim a l'assumpció d'aquesta identitat cívica i comunitària, un vincle del ciutadà o la ciutadana amb el seu entorn, des del més proper —el carrer, el barri, el poble, la ciutat— fins al més allunyat, la comarca o el país.

5. EL PACTE NACIONAL PER A LA INTERCULTURALITAT

5.1. Com ho farem?

Tal com ja es va fer l'any 2008 per assolir el Pacte Nacional per a la Immigració, l'elaboració d'aquest pacte també es farà a través d'un procés participatiu tan ampli com sigui possible. Perquè tota la ciutadania ha de decidir el model de convivència que volem i perquè l'elaboració del Pacte sigui, per ella mateixa, una pràctica d'interculturalitat.

Proposem que es debatin i s'escriuin propostes per al Pacte amb vuit tipus d'actors diferents:

1. El Govern de Catalunya
2. El món local
3. Els grups parlamentaris
4. Els agents econòmics i socials
5. Les entitats i la societat civil organitzada
6. La ciutadania i aquells grups de persones que vulguin fer "autoparticipació"
7. El món acadèmic
8. Els mitjans de comunicació

Aquests debats s'obriran al conjunt de la ciutadania i als actors que hi vulgui participar i es proposaran en tres tipus de formats: sessions territorials, sessions sectorials i autoparticipació.

El procés participatiu tindrà un grup motor —format per representants de la Taula de Ciutadania i Immigració, de la Direcció General de Participació Ciutadana, i de la Secretaria d'Igualtat, Migracions i Ciutadania— encarregat de la definició del procés i de la conducció del seu desenvolupament, així com de la recopilació i el processament de les aportacions i compromisos que es produeixin al llarg d'aquest transcurs. En l'horitzó final d'aquest procés participatiu, es pretenen aconseguir dos gran tipus d'aportacions: els compromisos de país i els compromisos territorials o d'entitats. Els compromisos de país correspondran als compromisos que el Govern de la Generalitat adoptarà a nivell general i que es comprometrà a incorporar en les seves polítiques públiques. Els compromisos territorials o d'entitats seran els compromisos que les entitats i les administracions locals adoptaran i que incorporaran a la dinàmica de transformació social que pretén provocar el Pacte Nacional per a la Interculturalitat.

5.1.1. Sessions territorials. Octubre i novembre del 2019

El debat territorial tindrà dues fases: el debat i el compromís.

Primera fase. Debat.

Se celebraran un mínim de 26 sessions, cadascuna d'elles amb dos apartats:

- a. Debat sobre els compromisos de país per a la interculturalitat, presencial o en línia.
- b. Debat sobre els compromisos per a la interculturalitat del nostre territori (o entitat):

- Què podem fer per garantir la igualtat?
- Què podem fer per conèixer, reconèixer i aprofitar la diversitat?
- Què podem fer per afavorir la interacció positiva?

Segona fase. Compromís.

Aprovació dels compromisos per a la interculturalitat del nostre territori, la nostra entitat, etcètera. A partir dels debats de la primera fase, cada municipi o entitat, de manera autònoma, acabarà de decidir com aprova els seus compromisos. Un cop els tingui aprovats, els enviaran al Grup Motor del Pacte i aquest els podrà incloure en el text definitiu.

5.1.2. Sessions de debat sectorial. Gener-setembre del 2020

El procés serà anàleg al territorial, però dirigit a tots aquells àmbits sectorials que hi vulguin participar.

5.1.3. Ciutadania i autoparticipació. 2019 - setembre del 2020

A través del web participa.gencat.cat/processes/interculturalitat qualsevol persona o entitat també podrà fer arribar les seves aportacions al Pacte.

Quan parlem d'autoparticipació ho fem per referir-nos tant a les aportacions que qualsevol entitat, col·lectiu o grup de persones podrà fer al document que teniu a les mans com als compromisos que aquestes entitats vulguin assumir, i que també podran entrar a formar part del Pacte.

Com ja s'ha vist, de tot aquest procés, el Pacte vol recollir aportacions d'àmbit nacional i, també, els compromisos assolits per cadascun dels actors socials, àmbits sectorials o territorials. Els anomenarem, respectivament, compromisos de país per a la interculturalitat, d'una banda, i compromisos de l'àmbit territorial o sectorial corresponent per a la interculturalitat, de l'altra. Junts compondran el Pacte Nacional per a la Interculturalitat.

En totes les fases del procés participatiu s'assumeix que cada àmbit haurà d'adoptar els compromisos i tenir els debats que li són propis, si bé l'acció i els acords del Govern s'elaboraran escoltant i recollint les propostes que els arribin de tots els àmbits esmentats.

Els debats seran impulsats pel Grup Motor del Pacte, que també recollirà les aportacions rebudes. Si us hi voleu posar en contacte, escriviu un missatge de correu electrònic a: participacio.entitats@gencat.cat.

5.2. Compromisos de país per a la interculturalitat

Els signants d'aquest pacte assumim el compromís de donar compliment abans del 2030, quan no s'especifiqui un altre termini, a les mesures que recull aquest apartat. Aquests compromisos s'estructuren en 13 àmbits generals i en destaquen 21 —recollits a la taula següent—, així com un objectiu de país que assumim tant per part del país i les seves administracions públiques, com per part de les organitzacions que representem:

OBJECTIUS MARC

Aconseguir que en qualsevol organització de les esmentades qualsevol persona que pertanyi a un grup d'origen, ètnia, llengua, creença, orientació sexual o capacitat diversa no hi senti cap forma de desigualtat o discriminació per aquest fet.

Aconseguir, en l'horitzó de l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible, que un 18% dels membres de les organitzacions públiques, socials i ciutadanes siguin catalans i catalanes nascuts a l'estranger.

21 OBJECTIUS DESTACATS

1. Fer arribar el Servei de Primera Acollida a totes les persones estrangeres, refugiades o retornades a Catalunya en el moment del primer empadronament.
2. Incorporar la metodologia de la mentoria social com a eina d'intervenció social afavoridora de la interacció positiva, especialment des del voluntariat.
3. Reduir el diferencial d'èxit educatiu entre l'alumnat dels diferents grups minoritaris respecte a la mitjana en un 50% abans del 2030.
4. Fer que el coneixement del català sigui universal arreu del país, que tots els ciutadans i ciutadanes el pugin aprendre i usar de manera normal i habitual a través del sistema educatiu i que hi hagi una oferta per a adults suficient i adaptada per a l'aprenentatge de la llengua
5. Incorporar al currículum escolar, a la programació cultural, als espais de memòria, entre altres espais públics, el coneixement de la història i la memòria, la cultura, les creences i les llengües dels grups minoritaris.
6. Estendre la selecció per competències i els currículums anònims en els processos de selecció de personal als centres de treball.
7. Dignificar les condicions laborals de les persones treballadores de la llar i de les cures i de la resta de sectors laborals participats significativament per persones de grups minoritaris o vulnerables.
8. Combatre la irregularitat administrativa de persones estrangeres a través del desenvolupament de vies d'immigració legals i segures, l'arrelament social i la inserció

laboral.

9. Implementar mesures per permetre i promoure l'accés de les persones estrangeres al treball públic.
10. Facilitar la incorporació de professionals provinents dels grups socials minoritaris als cossos docents, de salut de l'àmbit social i de seguretat i fer-ne visible la diversitat.
11. Incorporar la formació en interculturalitat a tot el personal públic o que treballi per als serveis públics.
12. Assolir una presència proporcionada dels grups minoritaris en els àmbits de la comunicació i la representació institucional pública o privada.
13. Aprovar el codi d'accessibilitat per democratitzar l'accés a l'espai i els equipaments públics, així com els criteris de construcció d'espais privats.
14. Facilitar l'accés en condicions d'equitat als serveis de salut a totes les persones incorporant la mirada intercultural a tots els centres de salut.
15. Facilitar que les confessions religioses puguin disposar de centres de culte adients.
16. Millorar el tractament del fet religiós en els currículums escolars.
17. Prevenir el creixement de les ideologies de l'odi especialment entre els i les adolescents i joves.
18. Desplegar l'estratègia catalana d'acollida i inclusió dels i les adolescents i joves migrats sols.
19. Incorporar la perspectiva intercultural a les actuacions per a l'accés a la cultura, les programacions i els espais d'expressió cultural.
20. Impulsar un canvi legislatiu que homologui l'accés a la nacionalitat amb els països més avançats del nostre entorn per permetre la plenitud de drets de les persones estrangeres, entre d'altres, el dret a vot.
21. Aprofundir en una interculturalitat amb perspectiva de gènere i desenvolupar-la.

Drets i ciutadania

El Govern de la Generalitat es compromet a:

En l'àmbit d'actuacions per a la igualtat

- Garantir l'equitat en l'accés als serveis públics per a totes les persones, amb independència de la seva diversitat.
- Fer el seguiment dels processos d'estrangeria i l'accés a la nacionalitat que gestiona l'Estat espanyol per millorar-ne l'orientació cap a l'accés a una ciutadania plena i responsable.

- Impulsar canvis normatius per adaptar l'actual marc normatiu de ciutadania, mobilitat internacional i protecció internacional a un model de ciutadania intercultural.

En l'àmbit d'actuacions per al coneixement, el reconeixement i l'aprofitament de la diversitat

- Aprovar la Llei d'igualtat de tracte i no-discriminació.
- Transformar les institucions públiques en agents actius contra el racisme i les discriminacions.
- Formar els i les professionals públics en prevenció de discriminacions.
- Formar els càrrecs electes en prevenció de discriminacions.
- Oferir als i les responsables polítics locals un manual de polítiques antiracistes.
- Avaluar els serveis de la Generalitat de Catalunya per a l'adequació a la Llei d'igualtat de tracte i no-discriminació.
- Impulsar la recerca acadèmica per al coneixement, el reconeixement i la valoració de la diversitat.
- Impulsar la recerca sobre les causes del racisme per desenvolupar millors eines a fi de combatre'l.
- Treballar contra els estereotips socials contraris a la diversitat a través d'iniciatives de naturalesa comunitària.
- Posar a disposició d'entitats i administracions locals un banc de recursos per a la interculturalitat i antirumors.
- Promoure la creació de xarxes ciutadanes antirumors, tant presencials com a les xarxes socials.
- Promoure la participació de les entitats i les organitzacions com a actors socials contra la discriminació, a través del foment d'espais lliures de discriminacions.
- Informar i assessorar gratuïtament sobre els delictes d'odi i discriminació, a través d'una xarxa d'oficines i punts d'informació públics i d'iniciativa social.
- Sensibilitzar la ciutadania sobre els drets LGTBI i sobre els drets de tots els grups minoritaris.
- Celebrar anualment el Dia Mundial de la Diversitat Cultural per al Diàleg i el Desenvolupament (21 de maig).
- Normalitzar i promoure l'ús dels neologismes que expressin la identitat múltiple de la ciutadania de Catalunya.

En l'àmbit de les actuacions per al foment de la interacció positiva

- Analitzar i fer recerca sobre els espais de segregació/interacció presents a la nostra societat.
- Assumir el compromís nacional: "I tu ja tens el 18% de persones nascudes a l'estranger a la teva entitat, centre de treball, grup d'amics i amigues, club esportiu, consistori municipal...?".
- Promoure l'exercici dels drets i els deures cívics com a base d'una ciutadania plena.

Educació

El Govern de la Generalitat es compromet a:

Igualtat

- Reduir el diferencial d'èxit educatiu entre l'alumnat dels diferents grups minoritaris i la mitjana a la meitat en l'horitzó del 2030 a través de programes i serveis desplegats tant en l'horari lectiu (aules d'acollida, reforç escolar, atenció individualitzada a l'alumnat d'incorporació tardana, programes de noves oportunitats) com en el temps no lectiu (plans educatius d'entorn, programa "Instituts oberts").
- Garantir l'equitat en l'accés als ensenyaments postobligatoris i universitaris i millorar la continuïtat acadèmica de tot l'alumnat.
- Estendre la innovació educativa de resultat contrastat a tots els centres educatius.
- Incorporar espais de formació de familiars a tots els centres educatius. Erradicar l'analfabetisme entre familiars de l'alumnat.

Diversitat

- Estendre l'oferta de segones llengües estrangeres als centres educatius a les llengües dels principals grups minoritaris presents a Catalunya.
- Incorporar el multilingüisme com un tret fonamental de l'escola catalana, oferint l'aprenentatge de les llengües de la immigració a tot l'alumnat com un factor de qualitat educativa i d'identificació de l'alumnat i les seves famílies amb la institució educativa.
- Transformar l'escola en un agent actiu contra el racisme i la discriminació, aprofitant els projectes d'aprenentatge servei i la participació activa de l'alumnat.
- Tenir en compte la diversitat cultural i religiosa a tots els àmbits de la institució educativa.
- Promoure el coneixement de la història, la cultura i la llengua dels grups minoritaris.
- Millorar i estendre la formació dels i les docents en educació intercultural.
- Revisar els currículums educatius i les metodologies didàctiques per consolidar la perspectiva intercultural.

Interacció

- Assegurar el coneixement de la llengua catalana, com a llengua vehicular del sistema educatiu, per part de les famílies de tots els i les alumnes dels centre educatius, a través d'una oferta suficient i adaptada de formació per a l'aprenentatge lingüístic.
- Potenciar la participació de les famílies en l'educació dels fills, amb especial atenció al fet que no hi hagi barreres visibles o la participació de les famílies de grups minoritaris.
- Reduir la segregació escolar i afavorir la distribució equitativa d'alumnat amb necessitats educatives especials dins un mateix territori.
- Desenvolupar estratègies per facilitar i potenciar la interacció entre l'alumnat i les famílies.
- Estendre la metodologia de la mentoria entre l'alumnat.

Treball

El Govern de la Generalitat es compromet a:

Igualtat

- Implementar mesures per permetre i promoure l'accés de les persones estrangeres al treball públic.
- Estendre la selecció per competències i els currículums anònims en els processos de selecció de personal als centres de treball, eliminant les exigències de fer constar les dades personals i fotografies en les sol·licituds d'accés a l'ocupació pública, ja sigui en règim laboral fix o temporal.
- Dignificar les condicions laborals de les persones treballadores de la llar i de les cures i de la resta de sectors laborals participats significativament per persones de grups minoritaris o vulnerables.
- Combatre la irregularitat administrativa de persones estrangeres a través del desenvolupament de vies d'immigració legals i segures, l'arrelament social i la inserció laboral.
- Aprofitar les diversitats de la societat catalana per millorar l'ocupabilitat de les persones i per enfortir el teixit productiu.
- Millorar l'ocupabilitat de les persones treballadores dels grups minoritaris a través del reconeixement de la formació acadèmica prèvia i de les competències professionals adquirides.
- Afavorir un accés equitatiu als serveis de formació ocupacional i inserció laboral per a les persones treballadores dels grups minoritaris.
- Facilitar l'adaptació del món del treball i l'empresa a l'exercici dels drets de llibertat religiosa en l'àmbit laboral.

Diversitat

- Tenir en compte les diversitats dels grups socials minoritaris al món de l'empresa i el treball.
- Promoure la realització de plans per a la no-discriminació en les empreses i entitats socials del tercer sector.
- Donar suport al desenvolupament de nous mercats i sectors d'activitat econòmica vinculada a la diversificació de la demanda i a la diversitat social i cultural.
- Facilitar l'adaptació dels llocs de treball a les persones amb diversitat funcional.
- Incorporar als temaris de les proves selectives d'accés a l'ocupació pública un apartat relatiu a la normativa vigent en matèria d'igualtat i no-discriminació, drets de les dones, drets LGTBI, llibertat religiosa, dret d'estrangeria i acollida de les persones immigrades i refugiades.
- Introduir accions afirmatives en l'àmbit de la contractació pública.
- Fomentar l'aprofitament dels contactes internacionals de la immigració per a la internacionalització de l'economia catalana.

Interacció

- Analitzar, fer recerca i fer un seguiment de les dades sobre presència dels diferents grups minoritaris als diferents sectors de treball.
- Impulsar programes de referents, de mentoria, de reconeixement i d'acció afirmativa per afavorir la presència equitativa dels grups minoritaris als diferents sectors de treball.
- Implementar accions afirmatives per a la participació en les organitzacions empresarials i sindicals de persones de tots els grups socials.

Habitatge, urbanisme, espai públic i seguretat

El Govern de la Generalitat es compromet a:

Igualtat

- Aprovar el Codi d'Accessibilitat per a un ús democràtic dels espais públics i dels equipaments públics i privats sense barreres.
- Facilitar l'accés equitatiu de totes les persones als serveis i programes públics d'habitatge.
- Facilitar el coneixement dels drets respecte a l'habitatge a totes les persones, amb especial atenció a les dels grups socials minoritaris.

Diversitat

- Desenvolupar un urbanisme i una ordenació de l'espai públic que previngui la segregació social i afavoreixi la interacció.
- Promoure una gestió dels cementiris i els serveis funeraris per adaptar-los al dret a la llibertat religiosa.
- Desplegar polítiques de seguretat que permetin la convivència de totes les diversitats en l'espai públic.
- Promoure la formació específica en interculturalitat per als i les professionals públics o privats del sector de la seguretat.
- Promoure el reconeixement de l'aportació a la societat catalana dels diferents grups minoritaris a través de la seva visibilització en les denominacions i els elements singulars de l'espai públic.
- Posar en marxa un protocol per prevenir les identificacions policials per motius ètnics o racials.
- Promoure nous usos de l'espai públic adaptats a les noves demandes que apareixen per part dels diferents grups socials minoritaris.

Interacció

- Facilitar la incorporació de professionals provinents dels grups socials minoritaris als cossos de seguretat i fer-ne visible la diversitat.
- Fer recerca, conèixer i fer el seguiment de l'evolució dels fenòmens de segregació causats pel mercat immobiliari.

- Donar suport a programes de descoberta de l'espai públic que fomentin la interacció (programa "Quedem" i Voluntariat per la Llengua).
- Donar suport als usos intergeneracionals de l'espai públic.
- Incorporar la mesura de la segregació i el foment de la interacció en la normativa i en la planificació urbanística.
- Fomentar l'ús convivencial de l'espai públic i el compromís de la ciutadania en la seva defensa.
- Promoure una xarxa d'espais d'interacció comunitària en l'espai públic.
- Promoure la participació de les persones dels grups socials minoritaris en el teixit associatiu.

Salut

El Govern de la Generalitat es compromet a:

Igualtat

- Facilitar l'accés als serveis de salut a totes les persones en condicions d'equitat.
- Atendre de manera específica les problemàtiques de salut amb prevalença diferenciada en els grups socials minoritaris.
- Atendre de manera específica les problemàtiques de salut vinculades als factors estressants dels processos migratoris.
- Facilitar la comunicació directa entre els i les pacients i el personal sanitari a través d'una oferta suficient de formació en llengua catalana i, en el cas que sigui necessari, disponibilitat de traducció i mediació adaptada a les necessitats dels grups socials minoritaris.
- Revisar els protocols mèdics per tal que, tot defensant el dret a la salut en primera instància, siguin respectuosos amb la diversitat de creences religioses i pràctiques culturals dels i les pacients.

Diversitat

- Facilitar la incorporació de la perspectiva intercultural en la pràctica professional del personal sanitari.
- Incorporar la cultura sanitària dels i les pacients en la definició dels tractaments.
- Incorporar les diferents mirades per raó de creença o conviccions a l'hora de dur a terme transplantaments d'òrgans.
- Garantir el dret a l'assistència religiosa en equipaments de salut.
- Garantir el dret a una mort digna i respectuosa amb les pròpies creences i conviccions.

Interacció

- Promocionar la incorporació de la pràctica de l'activitat física i l'esport i d'altres hàbits saludables en l'estil de vida de les persones de tots els grups socials.
- Impulsar la creació d'espais de diàleg entre usuaris i usuàries dels serveis de salut de tots els

grups socials per tal d'incorporar-ne la visió a la planificació, l'execució i l'avaluació a les polítiques de salut.

- Promoure el sistema de salut públic per a tothom.
- Desenvolupar actuacions per a la millora de la convivència en centres hospitalaris i sociosanitaris.

Cultura

El Govern de la Generalitat es compromet a:

Igualtat

- Facilitar l'accés a la cultura i als equipaments culturals de totes les persones, amb independència de la seva diversitat.

Diversitat

- Incorporar la perspectiva intercultural a les col·leccions i al discurs dels museus.
- Incorporar la diversitat de Catalunya a la programació dels equipaments culturals.
- Reconèixer l'aportació cultural actual dels grups minoritaris dins la societat catalana.
- Promoure el coneixement de la història i la cultura dels grups minoritaris: de les migracions, de la memòria històrica dels col·lectius vulnerables, del poble gitano, de la lluita pels drets LGTBI, de la lluita de les llengües i minories nacionals perseguides...
- Fer present la memòria històrica en l'espai públic del poble gitano i d'altres grups minoritaris.
- Col·laborar en el disseny de la política lingüística de recuperació, normalització, estandardització, etcètera de les llengües que han estat perseguides en els països originaris dels catalans i les catalanes.
- Adequar la semàntica a la perspectiva intercultural en espais i serveis relacionats amb la memòria democràtica.

Interacció

- Promoure la participació de persones de tots els grups socials en les activitats festives i culturals populars.
- Promoure la diversificació dels públics en els diferents equipaments culturals per tal que incorporin persones dels grups socials minoritaris.
- Promoure els espais de creació cultural i artística participats per catalanes i catalans d'origen i bagatge cultural divers.

Participació

El Govern de la Generalitat es compromet a:

Igualtat

- Impulsar un canvi legislatiu que faciliti l'accés a la nacionalitat per permetre la plenitud de

drets de les persones estrangeres, entre d'altres, el dret a vot.

- Promoure la participació social de persones de totes les edats i de tots els grups socials minoritaris.
- Impulsar un programa de nous lideratges per a la formació de joves fills i filles de la immigració i altres grups minoritaris.

Diversitat

- Promoure un ús responsable de la informació en matèria de diversitats en l'espai públic de la comunicació i el debat polític i social.
- Garantir una presència proporcionada dels grups minoritaris en els àmbits de la comunicació i la representació institucional pública o privada, amb el suport de la creació d'un banc d'experts i referents comunicatius representatiu de totes les diversitats.
- Promoure la participació en tots els àmbits de les persones dels grups socials minoritaris.
- Reconèixer públicament l'aportació a la societat i a la cultura catalana de les persones d'orígens culturals diversos.
- Fer visible als mitjans de comunicació totes les formes de diversitat dels grups socials minoritaris.

Interacció

- Promoure la presència de la diversitat dels grups socials minoritaris en tots els àmbits i nivells de responsabilitat dels moviments socials i de l'associacionisme.
- Promoure la incorporació del teixit associatiu vinculat als grups socials minoritaris a les dinàmiques associatives transversals pròpies de la societat catalana.
- Promoure el voluntariat social per a la interculturalitat.

Llengua

El Govern de la Generalitat es compromet a:

Igualtat

- Erradicar l'analfabetisme.
- Facilitar el coneixement i ús del català als adults amb una oferta diversificada de formació i amb eines d'aprenentatge, que facilitin la inclusió i la cohesió social.
- Implementar un programa intensiu de formació de català per a persones nouvingudes en zones amb l'índex de coneixements baix.
- Impulsar el coneixement i l'ús de l'occità, i l'aranès a la Vall d'Aran.
- Divulgar el coneixement de la llengua de signes catalana i fomentar-ne la disponibilitat.

Diversitat

- Impulsar el reconeixement de les llengües parlades a Catalunya pels diferents grups socials minoritaris, especialment si pateixen o han patit persecució en els seus llocs d'origen, i

combatre els prejudicis lingüístics.

- Fomentar el coneixement de les literatures d'arreu del món, especialment la produïda en les llengües de la immigració presents a Catalunya.
- Desenvolupar i implantar polítiques que facin del català una llengua per a tot i per a tothom, en un marc de reconeixement i respecte de la diversitat lingüística.
- Incorporar a la comunicació institucional de les administracions públiques adreçada a la població nascuda a l'estranger acabada d'arribar les seves llengües d'origen, sempre acompanyades, com a mínim, per la llengua catalana.
- Millorar la capacitat de les administracions públiques sobre diversitat lingüística per gestionar els serveis d'atenció ciutadana.

Interacció

- Promoure entre l'alumnat el coneixement de la diversitat lingüística present en el seu centre educatiu i facilitar un aprenentatge mínim de les llengües de la immigració.
- Promoure en el marc dels centres docents l'aprenentatge de la llengua catalana per part de les famílies d'alumnat de grups socials minoritaris i de les llengües d'origen d'aquests grups per part d'aquest alumnat.
- Promoure l'aprenentatge de les llengües maternes a l'entorn dels centres escolars públics i que aquesta oferta serveixi per millorar-ne el reconeixement.
- Promoure la interacció positiva a través dels programes de voluntariat lingüístic i de llengua, cultura i entorn.
- Donar suport a projectes de foment de l'ús del català, l'aranès i la llengua de signes catalana en l'àmbit de la integració social impulsats per entitats.

Religió, creences i conviccions

El Govern de la Generalitat es compromet a:

Igualtat

- Reforçar el seguiment dels plans d'ordenació urbanística municipals per tal de garantir la correcta aplicació del marc legal per disposar de centres de culte adients.
- Garantir l'equitat en l'exercici de les llibertats religiosa, de creença i d'expressió per a tots els grups socials, amb especial atenció al món educatiu.
- Combatre la discriminació en l'accés al món laboral, educatiu, sanitari i d'altres àmbits a les persones que fan visibles les seves creences a causa de l'ús de determinades peces de vestir i/o pràctiques religioses.

Diversitat

- Millorar la capacitat de les administracions públiques per gestionar la diversitat religiosa.
- Difondre el coneixement de la diversitat religiosa, de creences i de conviccions existent a la societat catalana, amb especial incidència en els mitjans de comunicació.

- Promoure el coneixement dels principals elements de les creences i les conviccions presents a Catalunya entre el conjunt de la població.
- Fomentar el diàleg intrareligiós, interreligiós i interconviccional.

Interacció

- Millorar els mecanismes de registre públic i reconèixer i mantenir una interlocució fluida amb les diverses confessions religioses, tradicions i conviccions amb presència significativa al país.
- Promoure mecanismes de participació del teixit vinculat al fet religiós en la definició de polítiques públiques, especialment en aquells aspectes que els afectin de manera més directa.

Dones

El Govern de la Generalitat es compromet a:

Igualtat

- Erradicar l'analfabetisme entre les dones migrades.
- Facilitar l'accés de totes les dones al Servei de Primera Acollida a través d'estratègies específicament adaptades a les seves necessitats.
- Desplegar un pla de prevenció i detecció de la violència masclista entre les dones immigrades.
- En tres anys, fer arribar mesures de prevenció efectiva al 100% de les famílies amb nenes de grups de risc de mutilació genital femenina.
- Implementar en dos anys a tot el territori el protocol d'atenció a casos de matrimonis forçats.
- Abordar l'erradicació del tràfic i l'explotació sexual de les dones.
- Incorporar la perspectiva intercultural en els serveis d'atenció a les dones víctimes de violència masclista i als seus fills i filles.
- Desplegar un protocol específic per a dones refugiades per violència masclista o que han patit violència sexual en conflictes bèl·lics.
- Creació d'espais de diàleg per debatre i aprofundir la perspectiva de gènere en el marc de la interculturalitat.

Diversitat

- Incorporar les experiències del feminisme i del treball de les dones en els països d'origen, entre d'altres, a l'abordatge de l'erradicació i la prevenció de MGF i MF.
- Visibilitzar el coneixement i l'aportació a la societat de les dones dels grups socials minoritaris.
- Promoure la incorporació del teixit associatiu de dones migrants en la dinàmica transversal del moviment associatiu de dones.

Interacció

- Dissenyar i implementar un pla estratègic amb totes les entitats de dones del país amb el

repte “Ja tenim el 18%?”.

- Impulsar la creació d'espais de diàleg entre dones de tots els grups socials per tal d'incorporar la seva visió a la planificació, l'execució i l'avaluació de totes les polítiques públiques.
- Desplegar programes de mentoria per a l'acompanyament de les dones supervivents a la violència masclista.
- Fomentar la participació social de les dones dels grups socials minoritaris.

Infància, adolescència i joventut

El Govern de la Generalitat es compromet a:

Igualtat

- Desplegar un programa de prevenció dels extremismes violents i les ideologies de l'odi adreçat específicament a adolescents i joves, que inclogui un centre expert d'anàlisi de casos i programes d'intervenció social adaptats a aquesta necessitat.
- Garantir l'equitat en l'accés a l'educació en el lleure d'infants i adolescents de tots els grups socials minoritaris.
- Desplegar l'estratègia catalana d'acollida i inclusió dels i les adolescents i joves migrats sols.

Diversitat

- Impulsar el desplegament de noves ofertes d'educació en el lleure que s'adaptin a les necessitats d'infants i adolescents dels grups socials minoritaris.
- Millorar la formació específica en interculturalitat dels educadors i educadores i dels i les professionals que treballen amb infants i adolescents i dels i les professionals dels diferents serveis (salut, ensenyament, pedagogia, etcètera).
- Posar en valor l'actiu social que representen els i les joves amb doble competència cultural.

Interacció

- Desplegar la mentoria amb adolescents i joves migrats sols com a estratègia d'inclusió.
- Impulsar la creació d'espais de diàleg entre infants, adolescents i joves de tots els grups socials per tal d'incorporar la seva visió a la planificació, l'execució i l'avaluació de totes les polítiques públiques.
- Promocionar la participació d'infants, adolescents i joves de tots els grups socials en el teixit associatiu i en la presa de decisions per part de l'administració que els afecti.

Gent gran

El Govern de la Generalitat es compromet a:

Igualtat

- Planificar polítiques d'atenció a la gent gran de col·lectius vulnerables, especialment la que forma part de grups socials minoritaris.

Diversitat

- Posar en valor i incorporar a la societat majoritària la consideració de la gent gran que tenen i practiquen grups de persones immigrades.
- Incorporar la perspectiva intercultural en els i les professionals de la cura a la gent gran.

Interacció

- Fomentar la interacció positiva entre la gent gran de diferents grups socials minoritaris, a partir d'espais de lleure, de voluntariat o culturals compartits.
- Potenciar l'obertura dels equipaments de gent gran a l'ús i la participació de persones de tots els grups socials minoritaris.

Justícia

El Govern de la Generalitat es compromet a:

Igualtat

- Oferir els instruments que permetin l'equitat dels serveis judicials a totes les persones, amb independència de la seva identitat cultural.
- Ampliar les sensibilitats culturals i el tracte equitatiu en els serveis de rehabilitació i reinserció social de les persones sotmeses a mesures d'execució penal.
- Facilitar els processos de mediació civil derivats d'una interpretació diferent de la realitat a causa de la coexistència de les diverses cultures.

Diversitat:

- Incorporar les diverses identitats culturals en els processos i programes de rehabilitació i reinserció de les persones sotmeses a mesures d'execució penal, tant en adults com en menors i joves.
- Ampliar els procediments i els protocols actuals per tal d'oferir una atenció a les persones víctimes del delictes que contempli les diferències culturals i reforci el processos de justícia restaurativa.
- Potenciar les habilitats i les capacitats dels mediadors i mediadores en dret civil per tal que puguin fer una interpretació de la realitat àmplia, que tingui en compte la coexistència de les diverses cultures a Catalunya.

Interacció

- Contribuir a la prevenció de les transgressions i les problemàtiques derivades de les diferents percepcions de les relacions socials en funció de les diferències culturals.
- Implementar programes formatius orientats a la comprensió i la interiorització de les singularitats de les cultures per part de les persones treballadores públiques gestionades des del departament competent en matèria de justícia.

Acollida

El Govern de la Generalitat es compromet a:

Igualtat

- Fer arribar el Servei de Primera Acollida a totes les persones estrangeres, refugiades o retornades a Catalunya en el moment del primer empadronament, reforçant el vincle entre aquest servei i l'empadronament municipal.
- Acollir més i millor les persones refugiades i demandants de protecció internacional que arriben a Catalunya, a través de l'extensió del Programa Català de Refugi.
- Establir un sistema propi d'acollida humanitària d'emergència a Catalunya.
- Informar i assessorar gratuïtament dels seus drets les persones de grups minoritaris i vulnerables.
- Establir programes d'acollida de les persones immigrades per reagrupament familiar que s'iniciïn abans de l'arribada i fomentin l'empoderament de les dones i dels i les joves. Accions presencials d'acollida a persones en situació de reagrupament familiar.
- Assolir la taxa d'activitat laboral femenina mitjana per a les dones dels grups minoritaris.

Diversitat:

- Diversificar les plantilles dels serveis d'acollida i seguir millorant l'atenció de les persones nouvingudes.
- Millorar les competències interculturals en els diferents serveis públics per facilitar un accés en condicions d'equitat a les persones que segueixen processos d'acollida.

Interacció

- Incorporar la metodologia de la mentoria social en els processos d'acollida.
- Impulsar la formalització dels actes de benvinguda institucional i el lliurament de certificats de primera acollida en l'àmbit local.
- Fomentar l'articulació de xarxes ciutadanes d'acollida a les persones immigrades.

Seguiment i difusió

El Govern de la Generalitat es compromet a:

- Formalitzar el Pacte Nacional per a la Interculturalitat i crear una comissió de seguiment de la seva implementació.
- Impulsar la creació de la xarxa europea Intercultural Regions.
- Avaluar el marc normatiu vigent nacional i local d'acord amb el Pacte Nacional per a la Interculturalitat a fi de detectar possibles canvis normatius.
- Avaluar les polítiques públiques d'acord amb el Pacte Nacional per a la Interculturalitat per

garantir l'aplicació transversal de la perspectiva intercultural en el desplegament de les polítiques públiques.

5.3. Els compromisos per a la interculturalitat del territori, les entitats, etcètera

Per avançar cap al reconeixement de la interculturalitat, més importants que els compromisos de país hi ha els compromisos que s'assumeixin a cada poble, ciutat, entitat o centre de treball. A cada espai de convivència. Per això el procés de formulació del Pacte Nacional per a la Interculturalitat vol convidar tots els actors socials a fer-se les preguntes següents:

- Què podem fer des del nostre àmbit per la **igualtat**?
- Què podem fer per **conèixer, reconèixer i aprofitar la diversitat**?
- Què podem fer per afavorir la **interacció positiva**?

És evident que ja es fan coses en molts àmbits i, per tant, la resposta ha de partir del reconeixement d'aquesta experiència i de la detecció de necessitats en cada àmbit.

És possible, per exemple, que en un mateix municipi l'escola sigui un punt que afavoreixi la interacció entre veïns i veïnes de diferents orígens però que, en canvi, a la programació cultural no s'hi incloguin elements que en reconeguin la diversitat. En un altre, ens podem trobar que un baix coneixement de la llengua catalana sigui una dificultat inicial per a la inclusió i la interacció que cal abordar de forma prioritària. I en molts, segurament, ens trobarem que hi ha espais on es produeix una interacció positiva (a l'espai públic, als equipaments culturals, a les associacions de familiars d'alumnes... però suficient o millorable?) mentre que n'hi ha d'altres on només són presents les persones que pertanyen al grup majoritari (la política institucional, el treball públic, els llocs més qualificats?).

Les situacions poden ser tantes i tan diverses com municipis i actors socials hi ha a Catalunya.

Per això proposem, a continuació, respostes i preguntes possibles per a alguns àmbits amb l'única intenció de servir d'exemple i animar el debat. Aquests són: educació, treball, habitatge, urbanisme, espai públic i seguretat, salut, cultura, participació, llengua, religió, creences i conviccions, dones, infància, adolescència i joventut, gent gran i acollida.

D'aquest debat, de la resposta a les preguntes plantejades, haurien de sortir *Els nostres compromisos per la interculturalitat*.

EDUCACIÓ

Un dels primers àmbits que ha adoptat la perspectiva intercultural a Catalunya ha estat el de l'educació. Sens dubte, és un dels àmbits més rellevants per a la transformació social. Podem pensar mesures per a l'escola, l'institut, l'educació d'adults, la participació de la comunitat educativa o el espai d'educació no lectiva com és, tan important, tot l'àmbit del lleure educatiu.

		Igualtat	Diversitat	Interacció positiva
	Què estem fent?	Què estem fent per la igualtat?	Què estem fent pel coneixement i el reconeixement de la diversitat?	Què estem fent per fomentar la interacció positiva?
Educació (exemples per debatre)	Què podem fer?	<p>Actuacions per millorar l'èxit educatiu per a tothom al municipi/l'entitat/l'escola?</p> <p>Com podem garantir la igualtat d'accés a l'ensenyament postobligatori?</p> <p>Accions per donar a conèixer el nostre sistema educatiu a les famílies nouvingudes?</p>	<p>Com podem afavorir el coneixement sobre la història, les tradicions, les llengües i la cultura de tots els membres de la comunitat escolar?</p> <p>Com podem desmuntar des de l'escola els prejudicis i els estereotips?</p> <p>Què hauríem de fer per tenir en compte la diversitat a les aules?</p> <p>Com millorem el coneixement dels principis de la interculturalitat en tota la comunitat educativa?</p>	<p>Com podem apropar totes les famílies a les escoles i a altres espais educatius?</p> <p>Com fomentem el contacte directe entre l'alumnat de diferents orígens? I el de diferents capacitats? I entre les famílies?</p> <p>Com podem apropar el català, llengua vehicular dels centres, a totes les famílies? Com podem aprofitar aquest aprenentatge per a la interacció?</p>

TREBALL

El treball és fonamental per a la independència personal i com a agent de socialització. Però calen mesures per a un accés al treball amb més igualtat i menys discriminació. Mesures per dignificar nínxols laborals de precarietat ocupats majoritàriament per grups vulnerables. D'altra banda, la diversitat ens obre oportunitats per al desenvolupament econòmic: nous productes i serveis per atendre una demanda més diversa, més possibilitats de relació amb el món, més internacionalització, més connexió amb noves tendències... El centre de treball és l'espai d'interacció on passem, els qui treballem, més hores al dia, però és també un espai de segregació? En tots els casos? Com ho podem canviar?

	Igualtat	Diversitat	Interacció positiva
	<p>Què estem fent per la igualtat?</p> <p>Què podem fer per tenir processos de selecció basats en les competències i que no siguin discriminatoris?</p> <p>Com podem participar en la regularització de persones en situació administrativa irregular a través de la inserció laboral?</p> <p>Com podríem agilitzar i facilitar el reconeixement d'estudis fets a l'estranger?</p> <p>Com podem dignificar el treball de la llar i les cures?</p>	<p>Què estem fent pel coneixement i el reconeixement de la diversitat?</p> <p>Quines possibilitats de desenvolupament econòmic ens pot aportar el fet de tenir persones ben relacionades amb altres països?</p> <p>Quins nous mercats pot obrir la diversitat de la demanda?</p> <p>Com podem reconèixer la diversitat religiosa als centres de treball?</p> <p>Com podem adaptar llocs de treball a persones amb capacitats diverses?</p>	<p>Què estem fent per fomentar la interacció positiva?</p> <p>Com podem fomentar la contractació de persones d'origens culturals diversos i evitar la segregació als centres de treball?</p> <p>Com podem incloure els grups minoritaris als sindicats i a les associacions empresarials perquè siguin espais d'interacció?</p> <p>Com podem incloure grups minoritaris al treball públic? I en llocs visibles?</p>
Treball (exemples per debatre)	Què estem fent?	Què podem fer?	

HABITATGE / URBANISME / ESPAI PÚBLIC / SEGURETAT

L'accés a l'habitatge és una de les principals causes de desigualtat i discriminació. Els canvis en l'estructura familiar, la diversitat de les unitats de convivència o l'envelliment també generen noves necessitats que cal tenir en compte. L'urbanisme, d'altra banda, ha de perseguir que els pobles i les ciutats siguin més igualitaris, uns llocs on la interacció entre ciutadans i ciutadanes de totes les condicions sigui possible i on s'eviti la segregació tant com es pugui. Un espai públic de qualitat, pensat per a tothom, que representi tothom, que sigui compartit i defensat per tota la ciutadania és una eina fonamental per a la convivència. Podem pensar sobre tots aquests temes i més i fer propostes aquí.

	Igualtat	Diversitat	Interacció positiva
Què estem fent?	Què estem fent per la igualtat ?	Què estem fent pel coneixement i el reconeixement de la diversitat ?	Què estem fent per fomentar la interacció positiva ?
Habitatge/urbanisme/espai públic / seguretat (exemples per debatre)	Com podem fer efectiu el dret a l'habitatge per als col·lectius vulnerables?	Com podem fer accessible l'espai públic i els equipaments a totes les persones amb diversitat funcional?	Com podem promoure la interacció positiva en determinats pisos i escales de veïns?
	Com podem evitar la discriminació que pateixen moltes persones quan busquen habitatge pel fet de ser identificades amb un grup minoritari?	Quins canvis en les unitats de convivència i familiars caldria reflectir en les polítiques d'habitatge?	Com podem combatre la segregació residencial ?
	Com podem dignificar la situació de les persones que viuen en infrahabitatges ?	Quina diversitat en l'ús de l'espai públic cal incorporar? Nous esports, noves celebracions, noves necessitats d'espais de trobada...	Com podem fomentar un ús convivencial de l'espai públic ? I el compromís de tota la ciutadania en la seva defensa?
	Com ho podem fer perquè totes les persones coneguin els seus drets respecte a l'obtenció i el manteniment de l'accés a l'habitatge?	Com podem reconèixer els grups minoritaris i la diversitat en els elements significatius de l'espai públic (nomenclatura, escultures...)?	Com podem fomentar la participació dels grups minoritaris en les entitats i els moviments veïnals?
Què podem fer?			Com podem tenir en compte totes les veus en la definició de polítiques de civisme?

SALUT

L'accés a la salut és un dret fonamental i, a Catalunya, que s'ha significat per la defensa de l'accés universal, es dona en unes condicions comparativament millors que a la de la majoria de països del món. Aquest és un fet que esdevé un element de valoració i identificació principal amb la societat d'acollida per a moltes persones, però que no treu, d'altra banda, que hi segueixin havent desigualtats i altres barreres a la inclusió. La diversitat dels usuaris i usuàries, i també dels i les professionals, ha causat i ha de seguir causant algunes transformacions tant en les problemàtiques tractades com en la manera com són abordades. La prevenció, la salut pública, els equipaments sanitaris i l'ús que se'n fa són, també, espais de relació privilegiats on es pot produir una interacció positiva entre persones de tot origen i condició.

	Igualtat	Diversitat	Interacció positiva
	<p>Què estem fent?</p> <p>Què estem fent per la igualtat?</p> <p>Quines barreres cal eliminar per a l'accés de totes les persones a la salut en condicions d'igualtat?</p> <p>Com podem combatre els hàbits no saludables que afecten de forma diferent segons el nivell de renda?</p>	<p>Què estem fent pel coneixement i el reconeixement de la diversitat?</p> <p>Quines pràctiques dels grups d'origen cultural divers podem aprendre que tinguin incidència en la salut?</p> <p>Com podem incorporar la competència intercultural en el professional sanitari?</p>	<p>Què estem fent per fomentar la interacció positiva?</p> <p>Quines mesures podem prendre per fomentar hàbits saludables que, al mateix temps, afavoreixin la interacció, com la pràctica esportiva?</p> <p>Com podem fomentar un bon ús dels serveis sanitaris i una bona convivència en aquests espais?</p>
<p>Salut (exemples per debatre)</p>	<p>Què podem fer?</p> <p>Com podem tractar els factors estressants associats al fet migratori?</p> <p>Com podem fer accessible la salut sexual i reproductiva a totes les dones?</p> <p>Com podem facilitar la comunicació amb el professional sanitari?</p>	<p>Com podem dur a terme la diagnosi i el tractament respectant les creences culturals o religioses?</p> <p>Com podem incorporar problemàtiques específiques de grups minoritaris en les polítiques de salut pública (<i>shabu</i>, Chagas, malalties tropicals)?</p>	<p>Com podem crear espais de diàleg entre usuaris de diferents orígens i incorporar les seves veus en la planificació, l'execució i l'avaluació de polítiques sanitàries?</p> <p>Com podem fer que els pacients puguin ser atesos en català (cosa que avui no es produeix sempre), en castellà o en el màxim de llengües possibles?</p>

CULTURA

L'accés a la cultura és un indicador d'inclusió molt significatiu. En les diferents expressions culturals es poden reconèixer les aportacions de tota la ciutadania i, al mateix temps, ens ofereixen multitud d'espais per a una interacció positiva. Podem pensar mesures perquè tot això passi a les biblioteques, en l'àmbit de la cultura popular, les festes majors, els espais de creació, la música, la dansa, la memòria en l'espai públic, les arts plàstiques... i avançar tant en l'accés de tothom a la cultura catalana com en el reconeixement de totes les expressions culturals.

	Igualtat	Diversitat	Interacció positiva
	Què estem fent per la igualtat?	Què estem fent pel coneixement i el reconeixement de la diversitat?	Què estem fent per fomentar la interacció positiva?
Cultura (exemples per debatre)	Què estem fent?	Què podem fer per millorar l'accés de tothom als equipaments culturals?	Com podem fomentar el reconeixement de les diferents formes de creació cultural presents a Catalunya? Com ho podem fer sense estereotipar ni folkloritzar?
	Què podem fer?	Com podem afavorir l'accés a la cultura per a les persones amb diversitat funcional ?	Com podem fomentar la participació de persones d'origens diversos al voltant de les entitats de cultura popular ?
	Alguns exemples	Com podem promoure el coneixement de la història i la cultura dels grups minoritaris a través de les biblioteques, les exposicions, els museus o les programacions culturals?	Com podem fer que les festes populars siguin un punt de trobada i interacció positiva de tota la ciutadania?
	Què podem fer perquè les expressions culturals dels diferents col·lectius participin en condicions d'igualtat (accés a espai públic, ajuts, ús d'equipaments...)?	Com podem fer que la creació cultural ajudi a la sensibilització en els principis de la interculturalitat?	Com podem fer que el consum cultural sigui, també, un espai de trobada de públics diversos ? Com podem diversificar els públics dels equipaments culturals?
		Com podem fomentar el coneixement de la literatura d'arreu del món i especialment aquella produïda en les llengües de la nostra immigració i amb una especial incidència en aquelles llengües que han patit algun procés de minorització?	

PARTICIPACIÓ

A vegades, la comunicació que convida a participar no arriba a tothom. D'altres, la selecció dels espais o dels temes, els horaris, la tria de qui és i qui no és actor representatiu, els coneixements lingüístics, entre altres factors, poden condicionar la participació. No tots els grups donen forma jurídica d'associació als seus espais de participació que, malgrat això, hi ha. I, d'altra banda, cal pensar mesures que facin dels espais de participació social llocs on es puguin trobar persones ben diverses.

	Igualtat	Diversitat	Interacció positiva
	<p>Què estem fent?</p> <p>Què estem fent per la igualtat?</p>	<p>Què estem fent pel coneixement i el reconeixement de la diversitat?</p>	<p>Què estem fent per fomentar la interacció positiva?</p>
<p>Participació (exemples per debatre)</p>	<p>Com podem fomentar el vot / la participació dels grups més vulnerables? I el de les persones estrangeres amb dret a vot?</p>	<p>Com podem incorporar la interculturalitat en les actuacions per promoure la participació ciutadana?</p>	<p>Com podem fomentar la participació de persones de grups minoritaris en les entitats socials (associacions de veïns, associacions escolars...) del municipi? Com podem fer de les entitats espais d'interacció?</p>
	<p>Què podem fer?</p> <p>Com podem donar veu als col·lectius destinataris de les polítiques públiques en el seu disseny, implementació i avaluació, en especial, als grups més vulnerables?</p> <p>Com podem aconseguir que hi participin persones de totes les edats?</p>	<p>Com podem incorporar criteris de diversitat cultural en els canals i mitjans de comunicació públics?</p> <p>Com podem reconèixer les entitats i altres formes d'organització dels grups minoritaris en els processos participatius (tot fomentant la participació de tots els seus membres i no limitant-se a "representants")?</p>	

LLENGUA

El coneixement de les llengües oficials de Catalunya és una condició necessària per a la inclusió i la participació, la independència personal i l'empoderament de les persones immigrades. Cal fer notar, però, que la situació del català i el castellà és desigual tant en el coneixement com en l'ús entre les persones immigrades, clarament desfavorable per al català. També cal tenir present que el català, per la seva condició de llengua pròpia, és la nostra aportació singular a la diversitat lingüística mundial. Fer que el català esdevingui llengua comuna compartida per tothom és, doncs, un objectiu cabdal per facilitar la interacció positiva, la igualtat d'oportunitats i la diversitat al món. Igualment, el coneixement i l'ús del castellà, en primer lloc, i de les més de 300 llengües que es parlen a Catalunya ens fan un país obert al món, amb capacitat de relació i de creació. Podem pensar aquí com podem aprofitar i potenciar la diversitat lingüística de Catalunya, com podem contribuir a fer del català la llengua comuna o compartida per tothom, com podem facilitar l'aprenentatge de les llengües oficials, com podem facilitar l'aprenentatge de les llengües d'origen o com podem facilitar el multilingüisme.

	Igualtat	Diversitat	Interacció positiva
	<p>Què estem fent?</p> <p>Què estem fent per la igualtat?</p>	<p>Què estem fent pel coneixement i el reconeixement de la diversitat?</p>	<p>Què estem fent per fomentar la interacció positiva?</p>
<p>Llengua (exemples per debatre)</p>	<p>Com podem facilitar l'accés a les llengües oficials de les persones immigrades?</p>	<p>Com podem afavorir l'aprenentatge de les llengües de la immigració? Com podem incloure-les al currículum escolar?</p>	<p>Quines mesures podem prendre per fomentar les parelles lingüístiques per a l'aprenentatge del català i, també, de les llengües de la immigració?</p>
	<p>Com podem corregir el fort desavantatge amb què es troba el català pel que fa a coneixement entre la població immigrada?</p>	<p>Com podem ajudar i reconèixer les llengües parlades a Catalunya que han estat o són encara perseguides?</p>	<p>Com podem crear espais de conversa i d'interacció positiva per a la pràctica del català i de les llengües de la immigració?</p>
	<p>Com podem combatre els prejudicis envers les llengües minoritzades, a vegades, interioritzats pels seus mateixos parlants?</p>	<p>Com podem estendre arreu del món la idea que la diversitat lingüística és un patrimoni de la humanitat?</p>	<p>Com podem facilitar l'accés a la llengua vehicular de les escoles a totes les persones de la comunitat escolar?</p> <p>Com podem facilitar un aprenentatge mínim de les llengües de la immigració per part dels tots els i les alumnes?</p>

RELIGIÓ, CREENCES I CONVICCIONS

Les creences religioses constitueixen un element d'identificació fonamental que cal respectar i valorar sempre. Al mateix temps, el respecte a la pluralitat de creences i conviccions forma part d'un dels pilars irrenunciables de la cultura pública comuna. Cal que pensem mesures perquè als nostres municipis ningú se senti menysvalorat per les seves conviccions o creences, la diversitat d'aquestes sigui reconeguda i es faciliti la interacció entre persones de diferents creences.

	Igualtat	Diversitat	Interacció positiva
	<p>Què estem fent?</p> <p>Què estem fent per la igualtat?</p>	<p>Què estem fent pel coneixement i el reconeixement de la diversitat?</p>	<p>Què estem fent per fomentar la interacció positiva?</p>
<p>Religió, creences i conviccions (exemples per debatre)</p>	<p>Com podem facilitar l'accés de les confessions religioses a la pràctica de les seves celebracions?</p> <p>Com podem combatre els prejudicis envers algunes religions i els seus creients?</p>	<p>Com podem afavorir el coneixement dels trets característics més destacats de les religions i conviccions presents a Catalunya a les escoles i entre el conjunt de la població?</p>	<p>Quines mesures podem prendre per fomentar el diàleg interreligiós entre persones creients de base i entre els representants de les confessions?</p>
	<p>Què podem fer?</p> <p>Com podem respectar i fer respectar el dret fonamental a la llibertat religiosa pel que fa, per exemple, a la ubicació dels centres de culte?</p> <p>Com podem combatre la discriminació en l'accés al món laboral, educatiu, sanitari i a altres àmbits a les persones que fan visibles les seves creences per l'ús de determinades peces de vestir o pràctiques religioses?</p>	<p>Com podem ajudar i reconèixer les persones perseguides per les seves creences arreu del món?</p> <p>Com, des de la neutralitat de l'espai públic, podem regular-ne l'ús per donar cabuda a les diferents manifestacions religioses?</p>	<p>Com podem fer compatibles les diferents pràctiques religioses en diferents àmbits (escola, salut, feina...) dins el seu funcionament normalitzat?</p>

DONES

Cal tenir en compte la interacció entre gènere i diversitat per arribar a totes les persones. Malauradament, ser dona comporta encara una càrrega de discriminació que s'afegeix a la pertinença a altres grups vulnerables. Moltes dones immigrades, per exemple, no accedeixen al Servei de Primera Acol·lida i tenen greus dificultats per interactuar amb la societat d'acollida. D'altra banda, la diversitat és una variable que cal incorporar en els diferents espais de dones i fer-ho és una de les millors oportunitats per a la interacció.

	Igualtat	Diversitat	Interacció positiva
	<p>Què estem fent?</p> <p>Què estem fent per la igualtat?</p>	<p>Què estem fent pel coneixement i el reconeixement de la diversitat?</p>	<p>Què estem fent per fomentar la interacció positiva?</p>
<p>Dones (exemples per debatre)</p> <p>Què podem fer?</p>	<p>Com podem facilitar l'accés de totes les dones immigrades al Servei de Primera Acol·lida en el moment de l'empadronament?</p> <p>Cal crear programes específics que assegurin que a totes les dones se'ls ofereix el S1A.</p> <p>Com podem tenir en compte les veus de totes les dones en totes les polítiques socials?</p> <p>Com podem fer arribar les polítiques per a la igualtat a totes les dones i homes especialment als grups minoritaris i vulnerables?</p> <p>Com podem erradicar les formes de violència masclista d'arrel tradicional, com el matrimoni forçat o la mutilació genital femenina? Cal erradicar l'analfabetisme entre les dones immigrades.</p>	<p>Com podem incorporar els diferents sabers de les dones i, especialment, les de grups vulnerables i minoritaris?</p> <p>Com podem incorporar totes les entitats de dones, especialment les de grups vulnerables o minoritaris, als òrgans de participació de dones?</p> <p>Cal fomentar el reconeixement social en l'àmbit públic i en el familiar del treball de cures, des d'una perspectiva intercultural, per arribar a tots els col·lectius i promoure-hi la participació masculina.</p> <p>Cal donar visibilitat al paper de la dona en els grups minoritaris, com el poble gitano o les dones immigrades.</p>	<p>Com podem crear espais de diàleg entre dones de diferents col·lectius i incorporar-ne les veus en la planificació, l'execució i l'avaluació de polítiques públiques? Com podem obrir els espais existents?</p> <p>Cal crear xarxes de dones que puguin servir de referència i suport en àmbits com l'educació, la formació ocupacional, l'activitat cultural o el lleure.</p> <p>Cal crear projectes de mentoria per acompanyar el procés de recuperació de les dones supervivents a la violència masclista.</p> <p>Cal convertir diades com el 25N o el 8M, i la seva preparació, en espais de trobada, formació i aprenentatge entre dones diverses.</p>

INFÀNCIA, ADOLESCÈNCIA I JOVENTUT

Les qüestions lligades al cicle vital ens afecten a totes les persones, amb independència d'altres característiques. Ofereixen, per tant, moltes oportunitats per a la interacció, el reconeixement de les nostres diversitats i la reflexió sobre les barreres que cal eliminar per fer possible la inclusió. Podem pensar mesures per implementar des de les entitats, l'educació en el lleure, l'esport, els espais d'oci o d'altres.

	Igualtat	Diversitat	Interacció positiva
	<p>Què estem fent?</p> <p>Què estem fent per la igualtat?</p>	<p>Què estem fent pel coneixement i el reconeixement de la diversitat?</p>	<p>Què estem fent per fomentar la interacció positiva?</p>
<p>Infància, adolescència i joventut (exemples per debatre)</p>	<p>Què podem fer?</p> <p>Com podem col·laborar des del territori en l'acompanyament del procés d'emancipació de la infància i l'adolescència tutelada?</p> <p>Com podem garantir l'accés igualitari a l'educació en el lleure?</p> <p>Com podem donar referents positius amb què es puguin identificar infants, adolescents i joves de grups minoritaris?</p> <p>Com podem donar a conèixer el sistema de protecció de la infància a les persones immigrades i als col·lectius vulnerables?</p> <p>Com podem combatre els estereotips que afecten els i les joves i, especialment, els que afecten grups minoritaris?</p> <p>Com podem prevenir la violència masclista entre joves, tot construint nous models de relació més igualitaris? Com podem introduir la reflexió sobre les noves masculinitats entre els i les joves?</p>	<p>Com podem facilitar l'aprenentatge de les llengües maternes dels infants i joves d'origen familiar immigrant?</p> <p>Com podem incorporar la competència intercultural en els i les professionals de l'educació en el lleure?</p> <p>Com podem donar a conèixer la diversitat de creences i de pràctiques religioses entre joves i fomentar-ne el respecte?</p> <p>Com podem recollir i valorar les diferents aportacions i la creativitat d'adolescents i joves de tots els orígens?</p>	<p>Quines mesures podem prendre en àmbits com l'esport per afavorir la interacció entre adolescents i joves de totes les condicions? Com podem afavorir la participació de tots els i les joves a tots els espais?</p> <p>Com podem donar a conèixer la realitat dels infants i adolescents tutelats al conjunt de la població i implicar-la en el seu suport?</p> <p>Com podem crear espais de diàleg entre joves de diferents orígens més enllà dels àmbits formals?</p> <p>Com podem escoltar la veu i donar a conèixer la vivència dels fills i filles de la immigració, col·lectiu amb una visió anticipada del futur d'interculturalitat?</p> <p>Com fomentar el voluntariat entre els joves de grups vulnerables?</p>

GENT GRAN

Com ja s'ha dit, tot allò vinculat al cicle vital ens afecta a tots per igual i, per tant, obre moltes possibilitats per a l'empatia, per fer coses junts i compartir reivindicacions o vivències. Podem pensar mesures per fer des de les entitats de gent gran, des dels equipaments per a la gent gran, des dels seus òrgans de participació, des de l'esport, des del lleure cultural o des d'altres àmbits.

		Igualtat	Diversitat	Interacció positiva
	Què estem fent?	Què estem fent per la igualtat ?	Què estem fent pel coneixement i el reconeixement de la diversitat ?	Què estem fent per fomentar la interacció positiva ?
Gent Gran (exemples per debatre)		Com podem atendre aquelles persones de grups vulnerables que arriben a la vellesa havent cotitzat poc o gens a la Seguretat Social?	Com podem incorporar a la societat majoritària i posar en valor la consideració a la gent gran que tenen i practiquen grups de persones d'origen immigrant ?	Com podem fomentar la interacció a partir d'espais de voluntariat, aprenentatge, lleure cultural o altres?
	Què podem fer?	Com podem fer arribar les polítiques de gent gran a tots els col·lectius i persones grans ?	Com podem incorporar la competència intercultural en el o la professional de les cures?	Com podem obrir les associacions i els equipaments de gent gran als grups minoritaris?
		Com podem combatre la solitud i l'aïllament de les persones grans?	Com podem donar a conèixer les trajectòries de vida de les persones grans de tots els orígens i posar-les en valor?	Com podem afavorir l'aprenentatge de la llengua catalana entre les persones treballadores de les cures que atenen persones grans?

ACOLLIDA

Dediquem també un espai específic a pensar en l'acollida de les persones nouvingudes i com podem transformar aquest procés en un moment privilegiat per a la interacció positiva i el coneixement de la diversitat, facilitant l'accés als serveis públics i a l'exercici dels drets bàsics a les persones que s'estan incorporant a la societat catalana des dels nostres barris, ciutats i pobles. L'acollida no és només una responsabilitat de les administracions públiques. Les entitats socials, les empreses i els sindicats, els col·lectius ciutadans i tota mena d'associacions hi tenen un paper essencial.

	Igualtat	Diversitat	Interacció positiva
	Què estem fent? Què estem fent per la igualtat?	Què estem fent pel reconeixement de la diversitat?	Què estem fent per la interacció positiva?
Acollida (exemples per debatre)	<p>Com podem facilitar l'accés de totes les persones nouvingudes al Servei de Primera Acollida?</p> <p>Com facilem la informació sobre els seus drets a les persones nouvingudes?</p> <p>Com ajudem a satisfer les primeres necessitats bàsiques (allotjament, alimentació, salut) de les persones refugiades o en acollida humanitària?</p>	<p>Com podem incorporar la competència intercultural dels i les professionals de l'acollida?</p> <p>Com tenim en compte la diversitat cultural de les persones nouvingudes a l'hora de fer la seva acollida?</p>	<p>Com fem de les entitats i les associacions un espai d'acollida per a les persones nouvingudes?</p> <p>Com promovem la mentoria en l'acollida dels nous veïns i veïnes del nostre barri, poble o ciutat?</p> <p>Com donem rellevància institucional a l'acollida i com participen els representants públics en aquest procés?</p>

JUSTÍCIA

Finalment, en l'àmbit de la resolució de conflictes i l'execució penal, cal reforçar la cohesió social amb el compliment del principi d'accés universal a la justícia, que inclou tenir en compte les particularitats culturals durant tot el procediment judicial, i alhora millorant i actualitzant els programes de rehabilitació i reinserció social i ocupacional. La incidència de la identitat cultural és rellevant en aquest àmbit i les entitats col·laboradores del tercer sector, com a part implicada en aquests serveis, hi tenen un paper clau i possibilitats d'ampliar les propostes.

	Igualtat	Diversitat	Interacció positiva
Què estem fent?	Què estem fent per la igualtat?	Què estem fent pel reconeixement de la diversitat?	Què estem fent per la interacció positiva?
Justícia (exemples per debatre)	<p>Com podem garantir un accés a la justícia equitatiu per a totes les sensibilitats culturals?</p> <p>Quines sensibilitats culturals no s'estan abordant suficientment en els programes de rehabilitació i reinserció dels serveis penitenciaris?</p>	<p>Com podem millorar els procediments relacionats amb la justícia restaurativa tenint en compte les diferents cultures?</p>	<p>Com contribuïm a la prevenció de les transgressions i les problemàtiques derivades de les diferents percepcions de les relacions socials?</p>
Què podem fer?			